

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

cefire
Formació Persones
Adultes

DINÀMIQUES D'ATERRATGE ALS ODS EN L'FPA

EQUIP D'ASSESSORIES D'FPA

 OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE

Elaborat per Francisco Javier Jimenez Valero, per a l'àmbit FPA de la xarxa CEFIRE.
Revisió lingüística de Josep Manuel Escolano i López
Sota Llicència Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional

ÍNDEX

- DINÀMIQUES D'ATERATGE EN ELS ODS
- BIBLIOGRAFIA I RESSENYES DELS ODS

DINÀMIQUES D'ATERATGE EN ELS ODS

CREACIÓ D'EXPECTATIVES

Enllaç del test per a projectar per part del professorat:

[Quant saps dels ODS?](#)

Quant saps sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible? per

Quin organisme de les Nacions Unides secunda directament l'abast dels Objectius de Desenvolupament Sostenible?

- ☐ OIT – Organització Internacional de Treball
- ☐ PNUD - Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
- ☐ FAO - Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura

Quants Objectius de Desenvolupament Sostenible hi ha?

- ☐ 17
- ☐ 8
- ☐ 25

Abans de plantejar els ODS, hi havia uns objectius. Com es deien?

- ☐ Fites Globals per al Desenvolupament - MGD
- ☐ Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni – ODM
- ☐ Objectius Mundials per a la Sostenibilitat - OMS

Fins a quin any estan projectats els Objectius de Desenvolupament Sostenible?

- ☐ 2020
- ☐ 2050
- ☐ 2030

Cada objectiu té unes fites determinades. Quantes són?

- ☐ 169
- ☐ 17
- ☐ 1000

Quins són els reptes més grans que afecten directament el desenvolupament de l'ODS4 – Educació de qualitat?

- ☐ Canvi climàtic
- ☐ Producció i consum desmesurat
- ☐ Nivells de pobresa i conflictes armats

Quina és la fita principal de l'ODS8?

- ☐ Posar fi a la fam i assegurar l'accés al treball digne de totes les persones, en particular les pobres i les que estan en situacions vulnerables.
- ☐ Aconseguir l'ocupació plena i productiva i un treball decent per a tots els homes i dones per al 2030.
- ☐ Minimitzar i abordar els efectes de l'acidificació dels oceans, fins i tot mitjançant una cooperació científica major a tots els nivells.

Per a l'ODS15, vida d'ecosistemes terrestres, es va realitzar un estudi que va revelar el nombre d'hectàrees de bosc que es perden cada any. Quantes en són?

- ☐ 4 milions d'hectàrees
- ☐ 500000 hectàrees
- ☐ 13 milions d'hectàrees

Quines són les fonts d'energia per les quals aposta l'ODS7?

- ☐ Energia solar, eòlica i termal
- ☐ Energia fòssil i nuclear
- ☐ Energia elèctrica, termal i nuclear

Quina és la fita principal a la qual apunta l'ODS5 – Equitat de gènere?

- ☐ Disminuir la violència sexual en tota la població
- ☐ Posar fi a totes les formes de discriminació contra dones i xiquetes
- ☐ Facilitar l'ocupació laboral a un percentatge de la població femenina

Com s'aconsegueix un desenvolupament sostenible des de l'ODS9?

- ☐ Disminuint els percentatges de fam global
- ☐ Incrementant el percentatge de persones que habiten a les ciutats
- ☐ Amb la promoció d'indústries sostenibles i la inversió en investigació i innovacions científiques

CONÉIXER

Els 17 ODS

Aconseguir els ODS requereix la col·laboració dels governs, el sector privat, la societat civil i la ciutadania per igual per a assegurar que deixarem un planeta millor a les generacions futures. Aquests 17 objectius, amb les 169 fites, són els que hem d'aconseguir abans de l'any 2030. Com hem dit adés, són objectius globals, que afecten els països de major i menor nivell de desenvolupament humà, són de caràcter integrat i conjuguen les tres dimensions del desenvolupament sostenible: l'econòmica, la social i l'ambiental.

Els països tenen l'oportunitat de treballar per a NO DEIXAR NINGÚ ARRERE, reduir les desigualtats i lluitar pel canvi climàtic i totes les seues implicacions. Aquests 17 objectius i les seues fites suposen un dels majors reptes que la humanitat en el seu conjunt s'ha marcat mai.

Vídeo de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZxlQEO7u1T0&t=2s>

DINÀMIQUES D'ATERRATGE EN ELS ODS

Consideracions que s'han de tindre en compte a l'hora de plantejar les dinàmiques:

L'alumnat és protagonista del seu aprenentatge, mentre que el professorat es revela com un dinamitzador/a i com un facilitador amb les funcions següents:

- Estimula el diàleg i orienta el debat.
- Formula preguntes que despertin la mirada crítica de l'alumnat sobre els temes abordats.
- Dinamitza el treball grupal i facilita la participació i el sentit de pertinença de tots els aprenents.
- Reforça les aportacions individuals i la seua contribució a la construcció col·lectiva de coneixement.
- Treballa en la direcció de comprometre l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge.

***La majoria de dinàmiques s'han tret de la publicació realitzada per l'Agència de Nacions Unides per als refugiats de Palestina (UNRWA) amb el suport financer de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID) i de la Junta d'Andalusia a través de l'Agència Andalusia de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AACID).

Agencia Andaluza de Cooperación Internacional para el Desarrollo
CONSEJERÍA DE IGUALDAD Y POLÍTICAS SOCIALES

comité nacional
unrwa
españa

La versió digital d'aquesta publicació es pot descarregar en:

<https://eventos.unrwa.es/wp-content/uploads/2022/02/ECG-en-las-aulas-de-secundaria.pdf>

CONÉIXER

Posar fi a la pobresa en totes les seues formes i a tot el món: la pobresa és un concepte molt profund, va més enllà de la falta d'ingressos i recursos per a garantir uns mitjans de vida sostenibles. La pobresa és un problema de drets humans que impedeix el desenvolupament de famílies, poblacions i el progrés dels països. Els drets fonamentals de cada ésser humà no sols inclouen no passar fam i estar nodrits: aquestes necessitats tan bàsiques van unides a tindre un habitatge digne i un accés garantit a serveis fonamentals com l'educació i la salut, en cas contrari, només es perpetuaria la pobresa a través de campanyes assistencials.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Uns 740 milions de persones viuen per davall del llindar de pobresa internacional, amb 1,90 dòlars diaris.
- Al món hi ha 122 dones, entre els 25 i 34 anys, que viuen en extrema pobresa per cada 100 homes del mateix grup d'edat.
- El 80% de les persones que viuen per davall del llindar de la pobresa es localitzen en dues regions: l'Àsia Meridional i l'Àfrica subsahariana.
- Les altes taxes de pobresa es troben sovint als països xicotets, vulnerables i afectats pels conflictes.

- Un de cada quatre infants menors de cinc anys a tot el món té una alçada inadequada per a la seua edat.
- Aproximadament 1.300 milions de persones viuen en la pobresa multidimensional.
- El 50% de les persones que viuen en la pobresa són menors de 18 anys.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Eradicar la pobresa extrema per a totes les persones, actualment mesurada per un ingrés per persona inferior a 1,25 dòlars al dia.
- Reduir, almenys a la meitat, la proporció d'homes, dones, xiquetes i xiquets que viuen en la pobresa en totes les seues dimensions.
- Posar en pràctica a escala nacional sistemes i mesures apropiades de protecció social per a tothom i, per al 2030, aconseguir una cobertura àmplia de les persones pobres i les més vulnerables.
- Garantir que tothom, en particular les persones pobres i més vulnerables, tinguen els mateixos drets als recursos econòmics, així com accés als serveis bàsics, la propietat i el control de les terres i altres béns, l'herència, els recursos naturals, les noves tecnologies i els serveis econòmics, fins i tot el microfinançament.
- Fomentar la resiliència de les persones pobres i les que es troben en situacions vulnerables, i reduir la seua exposició i vulnerabilitat als fenòmens extrems relacionats amb el clima i a altres desastres econòmics, socials i ambientals.
- Garantir una mobilització important de recursos procedents de diverses fonts, fins i tot mitjançant la millora de la cooperació per al desenvolupament, a fi de proporcionar mitjans suficients i previsibles als països amb mercats emergents, en particular els països amb un índex humà de desenvolupament menor, per a posar en pràctica programes i polítiques encaminades a posar fi a la pobresa en totes les seues dimensions.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 1: els propòsits per a l'any 2030, les xifres que s'han de tenir en compte i les fites que vol aconseguir. S'explicarà extensament l'ODS 1 que parla de la fi de la pobresa i es relacionarà amb la situació de les famílies al món.

Vídeo [ODS 1](#)

Dinàmica 1: "DE VERITAT VOLS SER MILIONARI O MILIONÀRIA?"

FONT: "Por una economía más justa. Guía didáctica de Educación para el Desarrollo". Economistas sin Fronteras. Disponible en:

https://ecosfron.org/wp-content/uploads/Guia_didactica_Por_una_economia_mas_justa_EsF.pdf

Abans de començar el joc es formaran dos grups:

- **Els privilegiats i les privilegiades:** es preguntarà a les persones participants qui vol ser milionari o milionària i se seleccionarà un grup de no més de cinc persones d'entre les que responguen afirmativament. Malgrat ser un grup poc nombrós, serà el que prenga les decisions (quins sobres decideixen obrir). Aquestes persones s'emportaran els premis, però l'estratègia tindrà un preu.
- **Les silenciades i els silenciats:** format per la resta de participants. Malgrat ser un grup molt més nombrós, no tindran capacitat de decisió.

Hauran d'abandonar el joc a mesura que els recau el pes dels premis que s'emporten el grup de persones privilegiades.

Es tindran preparats els sobres amb les targetes numerats de l'1 al 5 (**Annex 1**).

Una vegada que tenim els dos grups conformats, l'equip de les persones privilegiades ha d'escollir tres targetes de les cinc. Se'ls explica que han d'evitar traure la targeta de fallida si no volen perdre-ho tot (encara que en realitat no hi ha cap sobre amb aquesta targeta). Una vegada triades les targetes, la/el docent s'encarregarà de llegir-les d'una en una. Primer, es llegirà la Cara A (amb premis per a les persones privilegiades) i després la Cara B (amb càstigs per al grup de persones silenciades). Davant aquesta situació, s'explicarà el perquè d'aquest revers, quin és el seu reflex en el món real. Probablement sorgisquen protestes del grup de les persones silenciades; i que malgrat això les privilegiades desitgen seguir jugant.

El joc acaba quan es llija l'última de les 3 targetes seleccionades, en què queden el grup de persones privilegiades amb tots els premis, mentre la major part de les silenciades haurà hagut d'asseure's i abandonar el joc, perquè han hagut de deixar les seues terres, deixar que els seus aliments es convertisquen en biocombustibles o patir malalties evitables.

Resultats

Es promourà el debat entre les persones participants amb les preguntes següents:

- **Com us heu sentit els dos grups? Han sigut justes les conseqüències de les targetes?**
- **D'on han eixit les riqueses d'unes poques persones? Quines conseqüències tenen els hàbits d'unes sobre les realitats d'unes altres?**

S'incidirà en el paper que cada persona té sobre la realitat mundial, és a dir, la corresponsabilitat, i es fomentarà la presentació de propostes. Per acabar, es proposarà la devolució de les targetes, en definitiva, la devolució d'uns hàbits consumistes i irresponsables, la qual cosa suposarà que l'alumnat que va haver de deixar de jugar, puga tornar a unir-se al joc. A través d'un joc comprovaran que tot té un preu, encara que a vegades siguen altres persones qui el paguen.

ANNEX 1: TARGETES

TARGETA 1	TARGETA 1
CARA A Heu guanyat un mòbil que podeu canviar cada any per un de nou, un ordinador nou cada dos anys, dos iPods, una Xbox per a cadascun i deu MP4 d'últim disseny...	CARA B ... no obstant això, perquè tingueu tal quantitat de productes electrònics, són necessàries grans quantitats de coltan, per la qual cosa cinc integrants del grup dels silenciats hauran d'abandonar el joc i posar-se a treballar i extraure mineral de la mina.

TARGETA 2	TARGETA 2
CARA A Voleu que els vostres cotxes funcionen amb combustibles trets d'aliments com ara la soja, la palma o la dacsà i així "deixar de dependre del petroli"? Ja és vostre!!	CARA B ... no obstant això, per a produir aquests agrocombustibles heu de destinar moltes terres per al seu conreu, molts litres d'aigua i que els aliments en comptes d'anar destinats a persones vagin directes al dipòsit dels vostres cotxes. Per tot això, tres companys o companyes del grup dels silenciats veuran com no els arriben aliments per i hauran d'abandonar el joc.

TARGETA 3	TARGETA 3
CARA A Us agraden els cotxes? Acabeu de guanyar un val per a omplir el dipòsit del vostre cotxe amb gasolina tantes vegades com vulgueu...	CARA B ... no obstant això, els vostres cotxes emetran tants gasos contaminants que l'aire s'embrutarà i un company del grup dels silenciats caurà malalt i haurà d'abandonar el joc. A més, el desert avançarà i un altre company/a haurà d'abandonar la seua terra i buscar-ne una de fèrtil on poder quedar-se.

TARGETA 4	TARGETA 4
CARA A Voleu comprar tota la roba que vulgueu per a la resta de la vostra vida a preus baratíssims? Concedit!!	CARA B ... no obstant això, perquè vosaltres pugueu comprar barat és necessari que cinc dels vostres companys del grup dels silenciats abandonen el joc i es posen a treballar moltes hores, sense caps de setmana lliures i amb sous baixos.

TARGETA 5	TARGETA 5
CARA A T'agradaria poder deixar tots els llums, la tele i el portàtil encesos tot el dia? Nosaltres et paguem la factura de la llum!!	CARA B ... el preu de tindre tot encés no sols es paga amb la factura. El planeta no és infinit i perquè tothom poguera viure com vosaltres necessitaríem dos planetes per al 2030. El desapropitament d'energia té conseqüències ambientals i socials que hauran de pagar tres companys/es del grup de silenciats deixant de jugar.

Dinàmica 2

En una primera part es divideix la classe en tres grups.

El primer grup defineix com viu i què posseeix una família de pocs recursos, l'altre grup, una família de classe mitjana, i l'últim grup, una família de classe alta (per exemple: accés a la salut, habitatge, educació, aliment, treball, nombre de fills, etc.)

Escriuen la llista en un paper i cada grup n'exposa els resultats. Després se'n fa una anàlisi, entre tothom, i defineixen quin és l'estat ideal d'una família perquè les societats avancen i el món siga més igualitari.

Donen idees de com solucionar les problemàtiques principals. Per a finalitzar, cada persona escriu un missatge sobre l'experiència realitzada en les notes autoadhesives i les apeguen a la paret.

Resultats

S'espera que els aprenents siguin conscients de la situació del món, de com viuen les famílies en diferents parts del planeta i de la seua pròpia ciutat, que aprenguen a valorar les necessitats bàsiques que es requereixen per a viure amb dignitat, que coneguen les grans desigualtats i que aporten les seues pròpies idees de com es poden disminuir els abismes socials.

CONÉIXER

Posar fi a la fam, assolir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició, i promoure l'agricultura sostenible: a causa del creixement econòmic ràpid i l'augment de la productivitat agrícola en les últimes dues dècades, el nombre de persones desnodrides va disminuir quasi a la meitat. Molts països en desenvolupament que patien fam estan ara en condicions de satisfer les necessitats nutricionals dels més vulnerables. Regions com Àsia Central i Oriental, Amèrica Llatina i el Carib han avançat enormement en l'eradicació de la fam. No obstant això, la fam i la desnutrició continuen sent obstacles grans per al desenvolupament de molts països. S'estima que 821 milions de persones patien de desnutrició crònica el 2017, sovint com a conseqüència directa de la degradació ambiental, la sequera i la pèrdua de biodiversitat.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Una de cada nou persones al món està subalimentada en l'actualitat; al voltant de 821 milions de persones al món.
- Àsia és el continent que té la quantitat més gran de població que pateix fam: dos terços del total.
- L'Àsia del sud s'enfronta a la major càrrega de població que pateix fam, amb 281 milions de persones subalimentades.
- A l'Àfrica subsahariana la ràtio de persones subalimentades és quasi del 23 per cent.

- La nutrició pobre causa prop de la meitat (45 per cent) de les morts en els infants menors de 5 anys: 3.1 mil infants cada any.
- 66 milions d'infants en edat escolar primària assisteixen a classes amb fam als països amb economies menys avançades, 23 milions només a Àfrica.
- El sector de l'agricultura és el major ocupador del món i proporciona mitjans de vida al 40% de la població mundial actual. És la major font d'ingressos i ocupacions per a les llars rurals pobres.
- 500 milions de xicotetes granges a tot el món, la majoria encara amb producció de secà, proporcionen fins al 80 per cent dels aliments que es consumeixen a gran part del món en desenvolupament.
- Si les dones agricultores tingueren el mateix accés als recursos que els homes, la quantitat de persones que patirien fam al món es reduiria fins a 150 milions.
- En contraposició, 1 de cada 8 adults al món és obès.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EN 2030

- Posar fi a la fam i assegurar l'accés de totes les persones, en particular les pobres i les persones en situacions vulnerables, inclosos els lactants, a una alimentació sana, nutritiva i suficient durant tot l'any.
- Duplicar la productivitat agrícola i els ingressos dels productors d'aliments en xicoteta escala, en particular les dones, els pobles indígenes, el sector agrícola, la ramaderia i la pesca.
- Assegurar la sostenibilitat dels sistemes de producció d'aliments i aplicar pràctiques agrícoles resilents que augmenten la productivitat i la producció, incrementant les inversions mitjançant una cooperació internacional major.

ACTUAR**TALLER****Teoria**

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 2 que parlen sobre la fam zero, s'explica quins són els propòsits per a l'any 2030, s'informa de les xifres que ens ho expliquen i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 2](#)

Coneixes el fotògraf Peter Menzel? És un fotògraf americà que, fa uns anys, va decidir viatjar pel món i fotografiar 30 famílies de 24 països diferents al costat dels aliments que menjaven durant una setmana. En un altre reportatge va fotografiar 80 persones al costat dels aliments que menjaven durant un sol dia.

Web de l'autor <https://www.menzelphoto.com>

Dinàmica "LA DESIGUALTAT ALIMENTÀRIA"

Et proposem que compares les dietes de dues fotografies: necessites paper i llapis; també pots fer una fotografia de la pantalla i així tens la imatge per a més tard.

Som-hi, què hi veus? Hi ha cereals? Verdures? Fruïtes? Els aliments que hi ha són frescos o més aviat processats? Quins residus generen? Si ja ho tens, anem a la segona fotografia: quines semblances hi veus amb la primera que has vist? I quines diferències? Trobes alguna mancança en aquesta foto? Com solucionar la fam al món? Com ha de ser una dieta saludable i sostenible?

Aquesta activitat es pot fer seguint aquest vídeo:

<https://www.ccma.cat/tv3/super3/objectiu-2030/fam-zero/video/6043308/>

Resultats

S'espera que els i les aprenents reflexionen sobre la situació de fam al món, que pensen sobre el desaprofitament de menjar en el primer món, que aprenguen què és l'agricultura ecològica i sostenible, que sàpiguen què és el comerç just, i que, a través de la dinàmica, entenguin que es pot menjar sa sense una gran inversió de diners.

CONÉIXER

3 SALUT I BENESTAR

Garantir una vida sana i promoure el benestar per a totes les edats: la salut és un impulsor, un indicador i un resultat del desenvolupament sostenible. Les persones sanes estan més ben capacitades per a contribuir al desenvolupament dels seus països.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Cap a finals del 2017, 21,7 milions de persones que viuen amb VIH van rebre teràpia antiretroviral. No obstant això, més de 15 milions de persones encara esperen tenir un tractament.
- Cada 2 segons, algú d'entre 30 i 70 anys d'edat mor prematurament a causa de malalties no transmissibles: malaltia cardiovascular o respiratòria crònica, diabetis o càncer.
- 7 milions de persones moren cada any a causa de l'exposició a partícules fines a l'aire contaminat.
- 1 de cada 3 dones ha patit violència física o sexual en algun moment de la seua vida, cosa que ha tingut com a conseqüència, tant a curt com a llarg termini, un efecte negatiu en la seua salut física, mental, sexual i reproductiva.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Reduir la taxa mundial de mortalitat materna a menys de 70 per cada 100.000 nascuts vius.

- Posar fi a les morts neonatals evitables, i les de nens i nenes menors de 5 anys, i aconseguir que tots els països intenten reduir la mortalitat neonatal almenys fins a 12 per cada 1.000 nascuts vius, i la mortalitat d'infants menors de 5 anys almenys fins a 25 per cada 1.000 nascuts vius.
- Posar fi a les epidèmies de la SIDA, la tuberculosi, la malària i les malalties tropicals desateses, i combatre l'hepatitis, les malalties transmeses per l'aigua i altres malalties transmissibles.

ACTUAR**TALLER****Teoria**

La salut és un concepte integral, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) la defineix com a "benestar físic, mental i social, i no només l'absència de malaltia". Totes les persones tenen la capacitat de promoure i protegir la seua pròpia salut i la del seu entorn, i per a això el treball d'educació en salut és fonamental.

S'inicia amb una xarrada sobre l'Objectiu 3: els seus propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens diuen la situació de salut en els diferents continents i regions i les metes que busca assolir.

Vídeo [ODS 3](#)

Dinàmica "SOBRE LA SALUT"

FONT: dinàmica adaptada de "Concepte de salut" en Guia sobre salut sexual i reproductiva i disseny de projectes per a organitzacions socials. Fundació Huésped. Disponible en l'adreça següent:

<https://www.huesped.org.ar/wp-content/uploads/2017/04/Guia-SSR-y-Diseno-de-Proyectos.pdf>

Es formaran grups de 4 integrants. A cada grup es lliura una targeta blanca i 4 (una per integrant) de color verd, altres 4 de color roig i 4 de color groc. Grupalment hauran d'escriure en la targeta blanca una definició de salut de manera consensuada i la col·locaran al centre del grup. Després, de manera individual, escriuran en les targetes verdes coses que ajuden a estar sans; en les

targetes roges, coses que ens allunyen de la salut; i en les targetes grogues, coses, llocs, elements, persones a què recorrem per a estar sanes i saludables. Posteriorment, es realitzarà un intercanvi d'opinions a l'interior del grup, de manera consensuada es triaran algunes targetes de cada color per a l'intercanvi d'opinions de la classe.

Resultats

Cada grup tindrà 1 o 2 representants que exposaran a tota la classe les conclusions del seu grup. Les targetes s'apegaran per colors en paper continu; es fomentarà el debat per a compartir hàbits i elements que fan la nostra vida més saludable.

CONÉIXER

Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom. Des de l'any 2000 s'ha registrat un progrés enorme en la meta relativa a l'educació primària universal. La taxa total de matrícula va aconseguir el 91% a les regions amb un índex menor de desenvolupament humà en 2015 i la quantitat de xiquets i xiquetes que no assisteixen a l'escola va disminuir quasi a la meitat a escala mundial. També hi ha hagut augments significatius en les taxes d'alfabetització i més xiquetes que mai assisteixen hui a l'escola. Sens dubte, es tracta d'assoliments notables.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- La matriculació en l'ensenyament primari als països en desenvolupament ha arribat al 91%, però 57 milions de xiquets i xiquetes en edat d'escolarització primària segueixen sense assistir a l'escola.
- Més de la meitat dels infants que no estan matriculats a l'escola viuen a l'Àfrica Subsahariana.
- S'estima que el 50% dels infants que no assisteixen a l'escola primària viuen en zones afectades per conflictes.
- 617 milions de joves al món no tenen assolits els coneixements bàsics en aritmètica i ni tenen un nivell mínim d'alfabetització.
- 1 de cada 4 quatre xiquetes no assisteix a l'escola.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Assegurar que totes les xiquetes i xiquets acaben l'ensenyament primari i secundari, que ha de ser gratuït, equitatiu i de qualitat i produir resultats d'aprenentatge pertinents i efectius.
- Assegurar l'accés igualitari de tots els homes i les dones a una formació tècnica, professional i superior, fins i tot l'ensenyament universitari.
- Eliminar les disparitats de gènere en l'educació i assegurar l'accés igualitari a tots els nivells de l'ensenyament i la formació professional per a les persones vulnerables, incloses les persones amb discapacitat, els pobles indígenes i els i les infants en situació de vulnerabilitat.
- Assegurar que tot l'alumnat adquirisca els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible, entre altres coses, mitjançant l'educació per al desenvolupament sostenible i els estils de vida sostenibles, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, la ciutadania mundial i la valoració de la diversitat cultural i la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.
- Construir i adequar instal·lacions educatives que tinguin en compte les necessitats dels infants, les persones amb discapacitat i les diferències de gènere, i que oferisquen entorns d'aprenentatge segurs, no violents, inclusivament i eficaços per a tothom.
- Augmentar considerablement a escala mundial el nombre de beques disponibles per als països en desenvolupament, en particular, els països menys avançats.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 4: educació de qualitat, els propòsits per a l'any 2030, les xifres i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 4](#)

El o la docent realitzarà una introducció sobre el dret i accés a l'educació:

Tràiler oficial: "Camino a la escuela"

<https://www.youtube.com/watch?v=AiiZxkU-Bis>

"El camino de Waed a su escuela. En Hebrón"

https://www.youtube.com/watch?time_continue=121&v=tEAdMmiwGMM

Com heu vist en els vídeos, hi ha escoles que estan en llocs on és molt complicat d'arribar, és necessari caminar quilòmetres o invertir diverses hores per a accedir-hi. A Cisjordània, les i els menors han de creuar controls militars israelians o prendre camins fins a 2 i 5 vegades més llargs per a envoltar obstacles diversos que els permeten arribar a l'escola. Les escoles pròximes a la tanca fronterera de la Franja de Gaza estan especialment sotmeses a trets. L'Ahmad, estudiant d'una escola de UNRWA a Yarmuk, Síria, comparteix: "Vinc a l'escola ací perquè és l'únic lloc prop de ma casa on puc fer esport i estar amb els meus amics. No hi ha espais oberts ni àrees de joc segures."

I quan arriben a les escoles, com són?

Hi ha escoles diferents, com ara les escoles flotants: escoles que es desplacen sobre l'aigua, construïdes sobre troncs de fusta i grans flotadors. Hi acudeixen xiquetes i xiquets de les illes de l'Argentina. Van amb canoes o caminant quan l'escola s'acosta a la riba. Quan acaba la classe, ajuden les seues famílies a pescar. Hi ha també les escoles autobús a Nova Delhi (l'Índia) on moltes xiquetes i xiquets han de treballar per a ajudar les seues famílies i no poden

I anar a escola, per això perquè puguen aprendre, un autobús els porta des de sa I
I casa al treball i, durant el camí, reben les classes en una aula amb rodes que I
I porta de tot (cadires plegables, ordinadors, llibres...).

Dinàmica "DE CAMÍ CAP A L'ESCOLA"

Després d'introduir l'activitat amb el text anterior, dividim la classe en grups de 4/5 estudiants i els entreguem una llista de materials (Annex 1). Cada grup escriurà els elements que componen una escola idònia, triant de cadascuna de les columnes dos elements, i plasmaran la seua idea mitjançant un dibuix.

Resultats

Per grups eixiran a la pissarra i posaran en comú el seu dibuix explicant perquè han seleccionat aqueixos elements. Quan tots els grups hagen finalitzat s'obrirà un espai de debat, algunes preguntes motivadores:

- **Quins elements són importants per a construir una escola? Què ocorre quan l'escola està lluny de casa? Què ocorre quan només hi ha un professor o una professora per a xiquets i xiquetes d'edats diferents?**
- **Són iguals aquestes escoles i les vostres?**

ANNEX 1: LLISTAT DE MATERIALS

A	B	C	D
Pissarra	Guixos	Professor o professora	Camí per a arribar a l'escola
Pupitres	Cadires	Pissarra i esborrador	Portes
Granera per a agranar	Poal de fem	Taula del professorat	Cuina
Llapis	Quaderns	Llibres per a estudiar	Aigua potable
Mapa del món	Parets	Sostre	Biblioteca

Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar dones i xiquetes: posar fi a totes les formes de discriminació contra les dones i xiquetes perquè no és només un dret humà bàsic, sinó que a més és crucial per a accelerar el desenvolupament sostenible.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- 1 de cada 3 dones ha experimentat violència física o sexual.
- Les dones representen només el 13 per cent dels propietaris de les terres.
- En l'actualitat, quasi 750 milions de dones i xiquetes es van casar abans de complir 18 anys a tot el món.
- Dos terços dels països del món amb un índex menor de desenvolupament humà han aconseguit la paritat de gènere en l'educació primària.
- Només el 24% de tots els parlamentaris nacionals eren dones al novembre de 2018, un increment molt lent.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Posar fi a totes les formes de discriminació contra les dones i les xiquetes a tot el món.
- Eliminar totes les formes de violència contra les dones i les xiquetes en els àmbits públic i privat, incloses la tracta i l'explotació sexual i altres tipus d'explotació.
- Eliminar totes les pràctiques nocives, com ara el matrimoni infantil, precoç i forçat, i la mutilació genital femenina.
- Reconèixer i valorar les cures i el treball domèstic no remunerats mitjançant serveis públics, infraestructures i polítiques de protecció social, i promoure la responsabilitat compartida a la llar i la família, segons siga procedent en cada país.

- Assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge a tots els nivells decisoris en la vida política, econòmica i pública.
- Assegurar l'accés universal a la salut sexual i reproductiva i els drets reproductius segons els acords de conformitat amb el Programa d'Acció de la Conferència Internacional sobre la Població i el Desenvolupament, la Plataforma d'Acció de Pequín i els documents finals de les seues conferències d'examen.
- Emprendre reformes que atorguen a les dones igualtat de drets als recursos econòmics, així com accés a la propietat i al control de la terra.

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 5: igualtat de gènere, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació de la dona al món i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 5](#)

En aquest segle les dones s'han incorporat massivament al mercat de treball. Malgrat l'esforç que suposa realitzar una doble jornada laboral, dins i fora de la llar, la majoria de les tasques domèstiques continuen recaient en les dones. La Llei de Conciliació de la vida laboral i domèstica, així com altres iniciatives intenten implicar els homes en l'assumpció de les seues responsabilitats. S'estableix la necessitat de negociar un nou contracte social en què tothom estiga implicat per millorar la qualitat de vida. Des de l'economia de les cures es proposa posar la vida en el centre i reconèixer el valor de les faenes de cura i domèstiques.

“Economía de los cuidados: hacia un nuevo cambio de paradigma” (versió en anglés). <https://youtu.be/5LX51zdidWA>

Dinàmica “LA COMPTABILITAT DE LES TASQUES INVISIBLES”

Es dividirà la classe per grups (barrejats homes i dones) i cadascun realitzarà un inventari de les tasques no remunerades que es realitzen en l'àmbit domèstic. Al costat de cada activitat s'assenyalarà, amb un símbol, el sexe de la persona responsable de l'activitat. Amb les dades anteriors, cada grup emplenarà una nòmina de les tasques invisibles (Annex 1) i sumarà el conjunt d'activitats que es realitzen al llarg del mes i el pressupost que suposen. Posteriorment, cada estudiant realitzarà un inventari a nivell individual amb les tasques que realitza en l'àmbit domèstic i de cures.

Resultats

Exposar en plenari i comparar els resultats realitzats entre homes i dones.

- **Quin valor li donem a les faenes domèstiques i de cures? Ha d'encarregar-se una persona de tot el que ocorre a la llar?**
- **Hi ha diferència entre qui fa les tasques de la casa en els temps dels avis i les àvies i ara? Què ha canviat? Ha d'encarregar-se una persona de tot el que ocorre a la llar?**
- **Què ocurreria si un dia totes les dones es posaren en vaga?**

ANNEX 1: NÓMINA DE LES TASQUES INVISIBLES

CONTABILIDAD DE LAS LABORES INVISIBLES			
NÓMINA MENSUAL POR EL TRABAJO DIARIO			
Empresa:		Trabajadora:	
Periodo de liquidación del		al	de
DEVENGOS:			
Salario base (mínimo por 8 horas de trabajo)			€
Complementos:			
• Gestión y organización:			€
• Compras:			€
• Nocturnidad:			€
•			€
•			€
•			€
•			€
•			€
• Total Devengado:			€
RETENCIONES:			
• Retención a cuenta IRPF 5%:			€
• Cotización a la Seguridad Social 4%:			€
• Cotización D+F+P 1%			€
TOTAL DEVENGADO	TOTAL RETENCIONES	TOTAL A PERCIBIR	TOTAL QUE PERCIBE
DERECHOS ADQUIRIDOS PARA SU JUBILACIÓN "0"			

CONÉIXER

Garantir la disponibilitat de l'aigua i la seua gestió sostenible i sana: l'escassetat d'aigua afecta més del 40 per cent de la població mundial, una xifra alarmant que probablement creixerà amb l'augment de les temperatures globals producte del canvi climàtic.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- 3 de cada 10 persones no disposen d'accés a serveis d'aigua potable i 6 de cada 10 no tenen accés a instal·lacions de sanejament gestionades de manera segura.
- Almenys 892 milions de persones continuen amb la pràctica insalubre de la defecació a l'aire lliure.
- Les dones i les xiquetes són les encarregades d'arreglar aigua en el 80% de les llars sense accés a aigua corrent.
- Entre 1990 i 2015, la proporció de població mundial que utilitzava una font millorada d'aigua potable va passar del 76% al 90%.
- L'escassetat d'aigua afecta a més del 40% de la població mundial i es preveu que aquest percentatge augmente. Més de 1.700 milions de persones viuen actualment en conques fluvials on el consum d'aigua supera la recàrrega.
- 4 bilions de persones no disposen d'accés a serveis bàsics de sanejament, com ara excusats o latrines.
- Més del 80% de les aigües residuals resultants d'activitats humanes s'aboquen als rius o a la mar sense cap tractament.
- Cada dia, al voltant de 1.000 infants moren a causa de malalties diarreiques associades a la falta d'higiene.

- Aproximadament el 70% de totes les aigües extretes dels rius, llacs i aqüífers s'utilitzen per al reg.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Aconseguir l'accés universal i equitatiu a l'aigua potable a un preu assequible per a tothom.
- Aconseguir l'accés a serveis de sanejament i higiene adients i equitatius per a tothom i posar fi a la defecació a l'aire lliure, i prestar una atenció especial a les necessitats de les dones i les xiquetes i les persones en situacions de vulnerabilitat.
- Millorar la qualitat de l'aigua reduint-ne la contaminació, eliminant l'abocament i minimitzant l'emissió de productes químics i materials perillosos, per a reduir fins a la meitat el percentatge d'aigües residuals sense tractar i augmentar-ne considerablement el reciclatge i la reutilització sense riscos a escala mundial.
- Augmentar considerablement l'ús eficient dels recursos hídrics en tots els sectors i assegurar la sostenibilitat de l'extracció i el proveïment d'aigua dolça per a fer front a l'escassetat d'aigua i reduir considerablement el nombre de persones que pateix manca d'aigua.

ACTUAR**TALLER****Teoria**

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 6: aigua neta i sanejament, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació del planeta respecte a l'accés a l'aigua dolça i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 6](#)

Per a aprofundir:

La història de l'aigua embotellada:

<https://youtu.be/PUC27fUIXdw>

la mercantilització de l'aigua a escala global:

<https://www.france24.com/es/medio-ambiente/20210323-agua-onu-fao-clima-es-casez>

Dinàmica "AIGUA, OR BLAU"

En aquesta dinàmica es tracta de reflexionar sobre l'aigua com a dret humà i recurs natural i el disseny d'estratègies per a contribuir al bon ús d'aquest recurs vital en les nostres accions quotidianes.

S'introduirà l'activitat comentant que treballarem sobre el que es diu "or blau". Preguntarem sabeu a què ens referim? I, a continuació, per què pensem que a l'aigua li diuen or blau? Es realitzarà una pluja d'idees dels perquès i se sistematitzarà a la pissarra. L'alumnat haurà construït col·lectivament un llistat de

raons sobre la importància vital de l'aigua per a la vida de les persones i el planeta.

Resultats

Podem tindre en compte les qüestions següents:

- **Què ens expliquen els vídeos? Què us ha cridat l'atenció?**
- **Quins conflictes detecteu en relació a l'aigua?**
- **Què podem fer nosaltres per a contribuir al bon ús d'aquest recurs vital?**

CONÉIXER

7 ENERGIA NETA I ASSEQUIBLE

Garantir l'accés a una energia assequible, segura i sostenible: entre 1990 i 2010, la quantitat de persones amb accés a energia elèctrica va augmentar en 1.700 milions. No obstant això, a l'una amb el creixement de la població mundial, també el farà la demanda d'energia accessible.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- 1 de cada 7 persones encara no té accés a l'electricitat; la majoria viuen en àrees rurals de regions amb economies poc avançades.
- L'energia és un dels grans contribuents al canvi climàtic i representa al voltant del 60% de les emissions mundials de gasos d'efecte hivernacle.
- Estàndards d'energia més eficients podrien reduir el consum d'electricitat dels edificis i la indústria en un 14%.
- Més del 40% de la població mundial, 3 mil milions de persones, depenen de combustibles contaminants i insalubres per a cuinar.
- El 2015 més del 20% de l'energia es generava a través de fonts renovables.
- El sector d'energies renovables va emprar un rècord de 10,3 milions de persones en 2017.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Garantir l'accés universal a serveis energètics assequibles, fiables i moderns.

- Augmentar considerablement la proporció d'energia renovable en el conjunt de fonts energètiques.
- Duplicar la taxa mundial de millora de l'eficiència energètica.
- Augmentar la cooperació internacional per a facilitar l'accés a la investigació i la tecnologia relatives a l'energia neta, incloses les fonts renovables, l'eficiència energètica i les tecnologies avançades i menys contaminants de combustibles fòssils, i promoure la inversió en infraestructura energètica i tecnologies netes.
- Ampliar la infraestructura i millorar la tecnologia per a prestar serveis energètics moderns i sostenibles per a tots, als països en desenvolupament, en particular els països menys avançats, els xicotets estats insulars en desenvolupament i els països en desenvolupament sense litoral, d'acord amb els programes de suport respectius.

ACTUAR**TALLER****Teoria**

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 7: energia assequible, segura i sostenible, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens els expliquen i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 7](#)

L'energia és el motor que mou les nostres ciutats. Sense energia tot es paralitza. I és que l'energia guarda una relació estreta amb els aliments, el transport, la conservació, el subministrament d'aigua i la recollida dels residus sòlids urbans, entre altres. Per això, es pot afirmar que la dependència que tenen les ciutats del subministrament i distribució d'energia per a poder funcionar és total. Per exemple, la Franja de Gaza pateix una crisi energètica des de 2006, quan un atac aeri israelià va afectar la seua planta d'energia elèctrica. El mal patit en aquests atacs aeris, combinat amb l'escassetat crònica de combustible degut al bloqueig que pateix la Franja ha obligat la planta a operar a la meitat de la seua capacitat normal durant anys, subministrant aproximadament el 30% de l'electricitat de Gaza fins que va ser obligada a tancar el 17 d'abril. Aquesta situació afecta 2 milions de persones, de les quals el 71% són població refugiada de Palestina, que viuen actualment amb talls de subministrament elèctric diari d'entre 16 i 20 hores.

Dinàmica "SENSE ENERGIA A LA CIUTAT"

Partim de la hipòtesi d'una ciutat que es queda sense subministrament elèctric. S'analitzarà l'alta dependència que es té de l'energia per a mantindre el model de

vida actual, fomentant la construcció d'estratègies per a reduir el consum energètic en activitats quotidianes.

S'establiran quatre grups, cadascun dels quals haurà d'assumir el rol d'una "Comissió de crisi" i aportar idees que possibiliten mantindre el funcionament dels aspectes bàsics d'aquesta ciutat.

Una vegada introduïda l'activitat, es planteja un escenari simulat que serà el suport de l'activitat:

Una catàstrofe ha tallat tots els subministraments energètics de la ciutat i no hi ha data per al seu restabliment. D'altra banda, les reserves d'energia ja s'han acabat perquè la situació s'arrossega des de fa uns dies. L'Ajuntament ha tret un ban (Annex 1) en el qual s'explica la situació i s'anima a la ciutadania a participar en les comissions de crisis que s'han format per a participar en la resolució d'aquest problema social, econòmic i ecològic tan greu.

Una vegada llegit el ban, es divideix l'alumnat en quatre grups que formaran les quatre comissions de crisi:

1. Alimentació, conservació i distribució d'aliments i materials.
2. Subministrament d'aigua i recollida de residus.
3. Calefacció, il·luminació, energia per a cuinar i refrigerar.
4. Mitjans de transport i comunicació.

Aquestes comissions hauran de fer un diagnòstic de la situació i proposar mesures alternatives per a resoldre els problemes que s'han generant.

Cada grup pot iniciar el treball fent una llista de les repercussions que té en el seu sector la falta d'energia. S'entregarà a cada grup la fitxa de diagnòstic (Annexos 2, 3, 4 i 5) perquè puguin avaluar la gravetat de la situació.

Resultats

Cada comissió explica la seua situació i les propostes d'emergència i la resta de les comissions han d'aportar la seua opinió davant de la viabilitat de les propostes.

Una vegada que han exposats tots els grups i s'han vist totes les mesures d'emergència, s'obri un torn d'intervencions en el qual es reflexionarà sobre els aspectes següents:

- **La quantitat d'energia que es necessita i la que es gasta innecessàriament.**
- **La dependència energètica i les prioritats.**

ANNEX 1: SENSE ENERGIA A LA CIUTAT - BAN MUNICIPAL

El senyor alcalde de la localitat / La senyora alcaldessa de la localitat

Fa saber

Que, com ja saben els nostres ciutadans i ciutadanes, portem diversos dies sense rebre a penes subministrament d'energia. Ara em dirigisc a vostés per a comunicar-los que a partir de les 12.00 hores del dia de hui, la nostra localitat s'ha quedat sense cap mena de subministrament energètic: no tenim electricitat, ni gas, ni butà, ni gasolina, ni gasoil. Tampoc tenim telèfon, perquè no arriba el fluid elèctric a la central telefònica.

Com saben, la ciutat més pròxima es troba a 300 km. i no hem aconseguit establir comunicació amb l'exterior. No tenim manera de determinar exactament quant de temps durarà aquesta situació, però sabem que es prolongarà alguns dies. En aquests moments estem en una situació crítica, atés que tota la informació està digitalitzada i no es pot utilitzar sense electricitat.

Per a evitar el col·lapse total, els demane que s'organitzen en comissions de crisi per a afrontar la situació. Aquestes comissions es reuniran a l'Ajuntament. Les comissions es formaran entorn de les accions següents:

- L'alimentació: producció, distribució i conservació d'aliments.
- Subministrament d'aigua i recollida de fem.
- Calefacció, il·luminació, energia per a cuinar aliments.
- Mitjans de transport i de comunicació.

La tasca de cada comissió és valorar la gravetat del problema, explicar quines conseqüències pot tindre i suggerir algunes solucions d'urgència per a eixir del pas.

Divulgueu aquest ban entre els vostres coneguts.

ANNEX 2: SENSE ENERGIA A LA CIUTAT**COMISSIÓ 1****Alimentació, Conservació i Repartiment d'Aliments****ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL**

- Pensar en aliments diversos (llet, carn, ous, pa, farinetes per a nounats, melmelades, fruites, etc.) i fer-ne una llista en un full.
- Al costat de la llista d'aliments, fer-ne una altra de paral·lela amb els llocs on es produeixen els aliments. Es necessita energia per a produir-los?
- Com arriben a aquests llocs? Es necessita algun tipus d'energia?
- Com es conserven? Es necessita algun tipus d'energia?
- Com es distribueixen? Es necessita algun tipus d'energia?
- En quins llocs de la ciutat es troben les fonts d'energia que necessiteu per a complir la vostra tasca?

CONSEQÜÈNCIES DE LA FALTA DE SUBMINISTRAMENT ENERGÈTIC**POSSIBLES SOLUCIONS D'EMERGÈNCIA**

COMISSIÓ 2

Subministrament d'aigua i recollida de fem

ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL

- Pensar en quins llocs s'“emmagatzema” l'aigua potable per a la ciutat (dipòsits, plantes de potabilització) i fer-ne una llista en un full.
- Com arriba l'aigua a les cases? Es necessita algun tipus d'energia? Fer una llista dels tipus d'energia utilitzada.
- Pensar en quins llocs s'acumulen els fems per a la recollida dins de la ciutat (casa, carrer, etc.) i fer-ne una llista.
- Com es recullen i tracten els fems? Es necessita algun tipus d'energia?
- En quins llocs de la ciutat es troben les fonts d'energia que necessiteu per a complir la vostra tasca?

CONSEQÜÈNCIES DE LA FALTA DE SUBMINISTRAMENT ENERGÈTIC

POSSIBLES SOLUCIONS D'EMERGÈNCIA

ANNEX 4: SENSE ENERGIA A LA CIUTAT**COMISSIÓ 3****Calefacció, il·luminació, energia per a cuinar aliments****ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL**

- Pensar en aparells de calefacció diferents (o de refrigeració), d'il·luminació i de cuina i fer-ne una llista en un full.
- Per a funcionar necessiten algun tipus d'energia?
- Com els arriben els diferents tipus d'energia?
- Com es distribueixen els diferents tipus d'energia?
- En quins llocs de la ciutat es troben les fonts d'energia que necessiteu per a complir la vostra tasca?

CONSEQÜÈNCIES DE LA FALTA DE SUBMINISTRAMENT ENERGÈTIC**POSSIBLES SOLUCIONS D'EMERGÈNCIA**

COMISSIÓ 4
Mitjans de transport i de comunicació

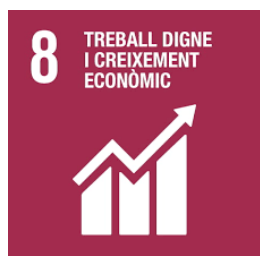
ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL

- Pensar en diversos mitjans de transport de persones i mercaderies i fer-ne una llista en un full.
- Com es fabriquen els mitjans de transport (camions, trens, autobusos, etc.)? Es necessita algun tipus d'energia?
- Com funcionen els mitjans de transport? Es necessita algun tipus d'energia?
- Penseu en diversos mitjans de comunicació i en les formes, aparells o objectes que utilitzen les persones per a comunicar-se i feu-ne una llista en un full.
- Com funcionen aquests mitjans de comunicació? Es necessita algun tipus d'energia?
- En quins llocs de la ciutat es troben les fonts d'energia que necessiteu per a complir la vostra tasca?

CONSEQÜÈNCIES DE LA FALTA DE SUBMINISTRAMENT ENERGÈTIC

POSSIBLES SOLUCIONS D'EMERGÈNCIA

CONÉIXER

Promoure el creixement econòmic sostingut i el treball decent: durant els últims 25 anys, la quantitat de treballadors que viuen en condicions de pobresa extrema ha disminuït dràsticament, a pesar de l'impacte de la crisi econòmica de 2008 i les recessions globals.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- S'estima que 172 milions de persones a tot el món van estar sense treball en 2018, una taxa de desocupació del 5 per cent.
- Com a resultat de l'expansió de la força laboral, es projecta que l'atur augmente en un milió de persones cada any.
- Uns 700 milions de treballadors van viure en la pobresa extrema o moderada en 2018, amb menys de 3,20 dòlars estatunidencs per dia.
- La participació de les dones en la força laboral va ser del 48 per cent en 2018, en comparació amb el 75 per cent dels homes.
- Al voltant de 3 de cada 5 dels 3.500 milions de persones en la força laboral en 2018 eren homes. En total, 2 mil milions de treballadors van tindre ocupacions informals en 2016, la qual cosa representa el 61 per cent de la força laboral mundial.
- Moltes més dones que homes estan infrautilitzades en la força laboral: 85 milions en comparació amb 55 milions d'homes.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Mantindre el creixement econòmic per càpita de conformitat amb les circumstàncies nacionals i, en particular, un creixement del producte interior brut d'almenys el 7% anual als països menys avançats.
- Aconseguir nivells més elevats de productivitat econòmica mitjançant la diversificació, la modernització tecnològica i la innovació, entre altres coses centrant-se en els sectors amb gran valor afegit i un ús intensiu de la mà d'obra.
- Promoure polítiques orientades al desenvolupament que donen suport a les activitats productives, la creació de llocs de treball decents, l'emprenedoria, la creativitat i la innovació, i fomentar la formalització i el creixement de les microempreses i les petites i mitjanes empreses, fins i tot mitjançant l'accés a serveis financers.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 8: treball digne i creixement econòmic, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens els expliquen i la situació del treball a escala global i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 8](#)

Dinàmica "EMPRENENT AMB RESPONSABILITAT"

Dividirem l'alumnat en grups de 6 persones i començarem explicant que ens convertirem en persones emprenedores que volen generar un negoci que siga responsable tant amb les persones com amb el medi ambient.

➤ Introducció als principis de l'Economia Social i Solidària (ESS)

Xarxa de Xarxes d'Economia alternativa i solidària

<https://vimeo.com/162172576>

Cada membre del grup serà responsable d'un dels sis principis de l'ESS i prendrà nota del que s'exposa en el vídeo en referència a aquests principis: Equitat, Treball, Cooperació, "Sense ànim de lucre", Sostenibilitat ambiental i Compromís amb l'entorn.

Cada grup tindrà el llistat amb els principis de l'ESS (**Annex 1**) i el material necessari per a preparar la presentació del projecte. Cada grup ha de fer el següent:

- Definir l'empresa i dissenyar-ne el logo.
- Definir el producte o servei que ofereix.
- Determinar la forma en la qual es materialitzen els principis de l'ESS (com s'apliquen els principis d'Equitat, Treball, Cooperació, "Sense ànim de lucre", sostenibilitat ambiental i compromís amb l'entorn?).

Resultats

Transcorregut el temps de treball, farem una presentació de les diferents empreses i dels productes i serveis des de la perspectiva de l'ESS. Cada grup tindrà una persona portaveu que realitzarà l'exposició. Després de cada presentació, la resta de l'alumnat podrà fer preguntes i aportacions sobre aquest tema.

Després de les presentacions, tancarem la dinàmica aprofundint una mica més sobre el que és l'ESS i les relacions que hi ha entre el creixement econòmic i el foment de llocs de treball en condicions dignes.

ANNEX 1: ADAPTACIÓ DE LA CARTA DE PRINCIPIS DE L'ECONOMIA SOLIDÀRIA

L'Economia Social i Solidària (ESS) és un enfocament de l'activitat econòmica que té en compte les persones, el medi ambient i el desenvolupament sostenible i sustentable, com a referència prioritària per damunt d'altres interessos. Els principis de l'ESS són els següents:

PRINCIPI DE TREBALL. Considerem que el treball és un element clau en la qualitat de vida de les persones, de la comunitat i de les relacions econòmiques entre la ciutadania, els pobles i els estats. És necessari recuperar la dimensió humana, social, política, econòmica i cultural del treball que permeta el desenvolupament de les capacitats de les persones, produint béns i serveis, per a satisfer les necessitats vertaderes de la població (nostres, del nostre entorn immediat i de la comunitat en general). Per això, per a nosaltres el treball és molt més que una ocupació.

Dins d'aquesta dimensió social cal destacar que sense l'aportació del treball dut a terme en l'àmbit de la cura a les persones, fonamentalment realitzat per les dones, la nostra societat no podria sostindre's. Aquest treball encara no està prou reconegut per la societat ni està repartit equitativament.

PRINCIPI "SENSE FINS LUCRATIUS". El model econòmic que practiquem i persequim té com a finalitat el desenvolupament integral, col·lectiu i individual de les persones, i com a mitjà, la gestió eficient de projectes econòmicament viables, sostenibles i integralment rendibles, els beneficis dels quals es reinverteixen i redistribueixen.

S'entén per això que les nostres activitats destinen els beneficis possibles a la millora o ampliació de l'objecte social dels projectes, així com al suport d'altres iniciatives solidàries d'interés general, i participar d'aquesta manera en la construcció d'un model social més humà, solidari i equitatiu.

PRINCIPI DE COOPERACIÓ. Volem afavorir la cooperació en lloc de la competència. Pretenem construir col·lectivament un model de societat basant-nos en el desenvolupament local harmònic, les relacions comercials justes, la igualtat, la confiança, la corresponsabilitat, la transparència, el respecte...

L'Economia Solidària està basada en una ètica participativa i democràtica que vol fomentar l'aprenentatge i el treball cooperatiu entre persones i organitzacions, mitjançant processos de col·laboració, de presa de decisions conjuntes, d'assumpció compartida de responsabilitats i deures que garantisquen la màxima horitzontalitat possible alhora que respecten l'autonomia de cadascuna, sense generar dependències.

PRINCIPI D'EQUITAT. L'equitat és un valor que reconeix a totes les persones com a subjectes d'igual dignitat i protegeix el seu dret a no estar sotmeses a relacions basades en la dominació independentment de la seua condició social, el gènere, l'edat, l'ètnia, l'origen, la capacitat, etc.

Una societat més justa és aquella en la qual totes les persones es reconeixen mútuament com a iguals en drets i possibilitats i té en compte les diferències entre les persones i els grups.

Per això ha de satisfer de manera equitativa els interessos respectius de totes les persones.

PRINCIPI DE SOSTENIBILITAT AMBIENTAL. Considerem que tota la nostra activitat productiva i econòmica està relacionada amb la naturalesa. Per això l'aliança amb la naturalesa i el reconeixement dels seus drets és el nostre punt de partida.

Creiem que la bona relació amb la naturalesa és una font de riquesa econòmica i de bona salut per a tothom. D'ací la necessitat fonamental d'integrar la sostenibilitat ambiental en totes les nostres accions i avaluar el nostre impacte ambiental (la petjada ecològica) de manera permanent.

PRINCIPI DE COMPROMÍS AMB L'ENTORN. El nostre compromís amb l'entorn es concreta en la participació en el desenvolupament local sostenible i comunitari del territori. És necessari treballar des de la integració en el territori i l'entorn social en el qual es desenvolupen les activitats humanes, la qual cosa exigeix la implicació en xarxes i la cooperació amb altres organitzacions del teixit social i econòmic pròxim, dins del mateix àmbit geogràfic.

El nostre compromís en l'àmbit local ens aboca a articular-nos en dimensions més àmplies per a buscar solucions més globals i interpretar la necessitat de transitar contínuament entre el micro i el macro, el local i el global.

Construir infraestructures resilients i promoure la indústria sostenible: la inversió en infraestructura i la innovació són motors fonamentals del creixement i el desenvolupament econòmic.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- A tot el món, 2.300 milions de persones no tenen accés a sanejament bàsic i quasi 800 milions de persones no disposen d'accés a aigua potable.
- En alguns països africans de baixos ingressos, les limitacions d'infraestructura redueixen la productivitat de les empreses al voltant del 40%.
- 2.6 mil milions de persones en països en desenvolupament no tenen accés permanent a electricitat.
- Més de 4 mil milions de persones encara no tenen accés a Internet; el 90% estan en el món en desenvolupament.
- Els sectors d'energia renovable actualment ocupen més de 2,3 milions de persones; el nombre podria arribar a 20 milions per al 2030.
- Als països amb economies menys avançades, a penes el 30% dels productes agrícoles se sotmeten a processament industrial, en comparació amb el 98% dels països d'ingressos alts.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Desenvolupar infraestructures fiables, sostenibles, resilients i de qualitat, incloses infraestructures regionals i transfrontereres, per a donar suport al desenvolupament econòmic i el benestar humà, posant l'accent principalment en l'accés assequible i equitatiu per a tothom.
- Promoure una industrialització inclusiva i sostenible i, d'ací al 2030, augmentar significativament la contribució de la indústria a l'ocupació i al

producte interior brut, d'acord amb les circumstàncies nacionals, i duplicar aqueixa contribució als països menys avançats.

- Augmentar l'accés de les xicotetes indústries i altres empreses, particularment als països en desenvolupament, als serveis financers, inclosos crèdits assequibles, i la integració en les cadenes de valor i els mercats.
- Modernitzar la infraestructura i reconvertir les indústries perquè siguen sostenibles, utilitzant els recursos amb major eficàcia.

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 9: indústria, innovació i infraestructures, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens els expliquen i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 9](#)

Dinàmica "JUSTÍCIA TECNOLÒGICA"

Cada estudiant haurà preparat un cartell amb el seu nom (aproximadament de 10 cm x 6 cm) amb anterioritat a l'inici de l'activitat.

L'alumnat es col·locarà al voltant d'un cercle en el qual es trobaran 4 targetes amb diferents afirmacions relatives a l'àmbit tecnològic (**Annex 1**). La/el docent llegirà la primera afirmació i demanarà al grup que col·loque el seu cartell prop de la targeta si estan d'acord, o lluny si estan en desacord. Es preguntarà a alguns estudiants que justifiquen les seues decisions i es fomentarà l'intercanvi d'opinions entre el grup. Finalment es preguntarà si algú desitja canviar la seua targeta de lloc. Es realitzarà la mateixa activitat amb cada targeta.

A continuació, s'introduirà el concepte de justícia tecnològica: "tothom té dret a accedir a les tecnologies que necessite per a viure una vida digna, sense limitar la capacitat d'altres persones ara o en el futur per a fer el mateix".

Ara col·locarem targetes en el cercle amb els conceptes següents: turisme, indústria, transport, innovació. Es realitzarà una pluja d'idees relacionant aquests conceptes amb la tecnologia, i afegirem el "cognom" "sostenible" a cadascun.

Es pot visionar el vídeo següent: "Negocis sostenibles" (visionat fins al minut 2.05) https://www.youtube.com/watch?v=wk_4sr08lfi&t=5s

Resultats

- **Impacten les nostres decisions a l'hora de comprar o consumir tecnologia en els nostres estils de vida? I en la vida d'altres persones?**
- **Observem la relació entre el progrés de la indústria i la tecnologia i el medi ambient?**
- **Podem realitzar accions en el nostre dia a dia que impacten positivament en aquesta situació?**

Si la resposta és afirmativa, quins? Si la resposta és negativa, per què?

ANNEX 1: TARGETES

TARGETA 1

A mi m'agrada tindre els últims aparells tecnològics i realment no preste molta atenció al que passa amb els vells

TARGETA 2

Les persones haurien de poder utilitzar la tecnologia que necessiten encara que no se la puguen permetre

TARGETA 3

No em molesta que els aparells tecnològics que utilitze puguen causar problemes a les persones que els fabriquen

TARGETA 4

Les persones que treballen en el sector tecnològic o en l'enginyeria haurien de ser lliures de desenvolupar la tecnologia com i on vulguen, sense haver de preocupar-se de l'entorn

CONÉIXER

Reduir la desigualtat en i entre els països: és sabut que la desigualtat està en augment i que el 10% més ric de la població es queda fins amb el 40% total de l'ingrés mundial. Al seu torn, el 10% més pobre obté només entre el 2% i el 7% de l'ingrés total.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- En 1980, l'1% de la població més rica tenia el 16% dels ingressos globals. El 50% de la més pobra posseïa el 8% d'aquests ingressos.
- La desigualtat econòmica és impulsada en gran manera per la propietat desigual del capital. Des de 1980 es van produir grans transferències de la riquesa pública a la privada en quasi tots els països. La repartició de la riquesa global de l'1% superior va ser del 33% en 2016.
- Si les coses segueixen "com de costum", l'1% més ric del món aconseguirà el 39% per al 2050.
- Les dones passen, com a mitjana, el doble de temps en el treball domèstic no remunerat que els homes.
- Les dones tenen el mateix accés als serveis financers que els homes només en el 60% dels països avaluats i a la propietat de la terra en només el 42% dels països avaluats.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Aconseguir progressivament i mantindre el creixement dels ingressos del 40% més pobre de la població a una taxa superior a la mitjana nacional.
- Potenciar i promoure la inclusió social, econòmica i política de totes les persones, independentment de la seua edat, sexe, discapacitat, raça, ètnia, origen, religió o situació econòmica o una altra condició.
- Garantir la igualtat d'oportunitats i reduir la desigualtat de resultats, fins i tot eliminant les lleis, polítiques i pràctiques discriminatòries i promovent legislacions, polítiques i mesures adequades a aquest respecte.
- Adoptar polítiques, especialment fiscals, salarials i de protecció social, i aconseguir progressivament una igualtat major.
- Millorar la reglamentació i vigilància de les institucions i els mercats financers mundials i enfortir l'aplicació d'aquests reglaments.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 10: reducció de les desigualtats, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació al món i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 10](#)

Dinàmica "ELS CUBS"

Es divideix la classe en 4 grups d'igual nombre de membres. Sense saber-ho, cada grup representarà un país: els equips 1 i 2 gaudiran de les prerrogatives dels països d'economies avançades; els equips 3 i 4, seran els representants dels països en situació de pobresa. Es designen també observadors de la dinàmica (les seues funcions estan detallades al final). Sense cap explicació del que simbolitzen els materials diferents, s'entrega a cada equip una bossa amb materials diversos segons el quadre següent:

	REPARTIMENT DE MATERIALS				
MATERIAL	MATÈRIES PRIMERES	CONEIXEMENTS		TECNOLOGIA	MÀ D'OBRA ESPECIALITZADA
	CARTOLINES	REGLES	LLAPIS	TISORES	CINTA ADHESIVA
EQUIP 1	2	2	3	1	2
EQUIP 2	1	2	3	3	2
EQUIP 3	7	0	0	0	1
EQUIP 4	8	0	0	0	1

S'indica als quatre equips que han de fabricar cubs de cartolina de 8 cm de costat. S'informa que disposen de 30 minuts aproximadament. Les arestes s'han d'enganxar amb cinta adhesiva. Només es podrà utilitzar el material subministrat. Ara bé, com cada equip rep diferent quantitat i tipus de material, poden negociar intercanvis entre els equips. Cada equip haurà triat prèviament a una persona encarregada de dur a terme les negociacions.

Un senyal de l'educador o l'educadora donarà per acabat el joc. Guanyarà l'equip que major nombre de cubs perfectament acabats haja realitzat. És a dir, el país que haja generat més riquesa.

Resultats

S'apuntarà a la pissarra el nombre de cubs realitzat per cada equip.

Es comunica a l'alumnat que hi ha dos tipus de països. **Sabrien identificar quins han sigut els països en situació de pobresa o d'economies avançades? Poden endevinar la correspondència entre els materials (matèries primeres – cartolines; coneixements: regles i llapis; tecnologia – tisores; mà d'obra especialitzada – cinta adhesiva)?** A partir de donar resposta a aquestes preguntes, es fomentarà un debat perquè els grups expliquen com s'han sentit, els observadors conten el que han vist i es pugen consensuar idees claus respecte a la importància d'avançar en la reducció de les desigualtats.

Instruccions per a l'alumnat observador. Una vegada subministrat el material als equips, i abans de començar a comptar el temps, es donen les instruccions a les persones observadores: 1) Poden moure's lliurement per la sala, però sense intervindre en el joc, ni amb paraules ni amb gestos. Si observen alguna infracció de les regles han d'avisar l'educador o l'educadora. 2) La seua missió és prendre nota del que fan i diuen les i els participants directes; s'hi han de fixar, especialment, en la mena d'intercanvis que realitzen i en com es du a terme el procés de producció dels cubs. Es recomana que hi haja una persona observadora per grup que compartirà les seues observacions durant l'intercanvi d'opinions.

CONÉIXER**11 CIUTATS I COMUNITATS
SOSTENIBLES**

Aconseguir que les ciutats siguen inclusives, resilients i sostenibles: més de la meitat de la població mundial viu hui en zones urbanes. En 2050, aquesta xifra haurà augmentat a 6.500 milions de persones, dos terços de la humanitat.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- 4,5 mil milions de persones, el 55% de la població mundial, viu en ciutats. Per a 2050 s'espera que la població urbana aconseguisca els 6,5 mil milions.
- Les ciutats ocupen només el 3% de la terra, però representen del 60 al 80% del consum d'energia i almenys el 70% de les emissions de carboni.
- S'estima que 828 milions de persones viuen en barris marginals i el nombre va en augment.
- En 1990 hi havia 10 ciutats amb 10 milions d'habitants o més; en 2014, el nombre de megaciutats havia arribat a 28; en el 2018, 33. En el futur, 9 de cada 10 megaciutats es trobaran en el món en desenvolupament.
- En les dècades pròximes, el 90% de l'expansió urbana tindrà lloc en el món en desenvolupament.
- El rol econòmic de les ciutats és significatiu, ja que generen al voltant del 80% del PIB global.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Assegurar l'accés de totes les persones a habitatges i serveis bàsics adequats, assegurances i assequibles, així com millorar els barris marginals.
- Proporcionar accés a sistemes de transport segurs, assequibles, accessibles i sostenibles per a tothom i millorar la seguretat viària, en particular mitjançant l'ampliació del transport públic, i prestar atenció especial a les necessitats de les persones en situació de vulnerabilitat, les dones, els infants, les persones amb discapacitat i les persones grans.
- Augmentar la urbanització inclusiva i sostenible, la capacitat per a la planificació i la gestió participatives dels assentaments humans en tots els països.
- Redoblar els esforços per a protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural del món.
- Reduir significativament el nombre de morts causades pels desastres, inclosos els relacionats amb l'aigua, i de persones afectades, i reduir considerablement les pèrdues econòmiques directes provocades pels desastres en comparació amb el producte interior brut mundial, i posar l'accent principalment en la protecció de les persones pobres i en situacions de vulnerabilitat.

ACTUAR**TALLER****Teoria**

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 11: ciutat i comunitats sostenibles, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació de les ciutats i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 11](#)

Dinàmica "MEDI AMBIENT! DE QUÈ PARLEN?"

De manera individual cada aprenent escriu en un paper una paraula o frase que identifique la ciutat ideal. Per exemple: sostenible, neta, sense soroll, amb fonts de treball, etc. El dinamitzador o dinamitzadora organitza els grups segons l'afinitat de les paraules escrites i cada grup proposa un projecte sobre el tema triat per a fer una ciutat més sostenible en tots els sentits.

Posteriorment es visionarà el vídeo següent:

"Caminar sobre el abismo de los límites"

<https://www.youtube.com/watch?v=uQFfh3ESYIU>

Després se'n fa un intercanvi d'opinions on tot l'alumnat n'opina i hi dona més idees.

Resultats

S'obrirà un espai de debat a voltant d'algunes de les qüestions proposades i es demanarà a l'alumnat la construcció d'estratègies per a fer de les seues ciutats i comunitats siguen espais de vida sostenibles.

- **Formen les persones part del medi ambient? Forma el camp part del medi ambient? I les ciutats?**
- **Són les ciutats espais sostenibles?**
- **Repercuteixen les nostres accions en el medi ambient? Com podem contribuir al fet que les nostres ciutats i comunitats siguen espais per a una vida sana i saludable?**

CONÉIXER

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles: és urgent reduir la petjada ecològica mitjançant un canvi en els mètodes de producció i consum de béns i recursos. L'agricultura és el principal consumidor d'aigua al món i el reg representa hui la despesa de quasi el 70% de tota l'aigua dolça disponible per al consum humà.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Si la població mundial arribara a aconseguir els 9.600 milions en 2050, es necessitaria l'equivalent de quasi tres planetes per a proporcionar els recursos naturals precisos per a mantindre l'estil de vida actual.
- En el 2002, l'estoc de vehicles de motor als països de l'OCDE era de 550 milions (el 75% dels quals eren automòbils particulars). Es preveia un augment del 32% en la propietat de vehicles per a 2020. Al mateix temps, es preveu que els quilòmetres de vehicles augmentaran en un 40% i que el transport aeri mundial es triplicarà en el mateix període.
- Les llars consumeixen el 29% de l'energia mundial i, en conseqüència, contribueixen al 21% de les emissions de CO₂ resultants.
- La participació de les energies renovables en el consum final d'energia va aconseguir el 17,5% en 2015.
- Cada any, es calcula que un terç de tots els aliments produïts, equivalents a 1.300 milions de tones per un valor al voltant de 1.000 milions de dòlars, acaba podrint-se als contenidors dels consumidors i minoristes o es fa malbé a causa de les males pràctiques del transport i la collita.

- La degradació de la terra, la disminució de la fertilitat del sòl, l'ús insostenible de l'aigua, la sobrepesca i la degradació del medi marí minven la capacitat de la base de recursos naturals per a subministrar aliments.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Aconseguir la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals.
- Reduir a la meitat el desaprofitament d'aliments per càpita mundial en la venda al detall i als consumidors i reduir les pèrdues d'aliments en les cadenes de producció i subministrament, incloses les pèrdues posteriors a la collita.
- Aconseguir la gestió ecològicament racional dels productes químics i de totes les deixalles al llarg del seu cicle de vida, de conformitat amb els marcs internacionals convinguts, i reduir significativament l'alliberament a l'atmosfera, l'aigua i el sòl a fi de minimitzar els efectes adversos en la salut humana i el medi ambient.
- Reduir considerablement la generació de deixalles mitjançant activitats de prevenció, reducció, reciclatge i reutilització.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 12: producció i consums responsables, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació del planeta i la petjada ecològica que augmenta als països desenvolupats i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 12](#)

Dinàmica "TRENCA LA CADENA! CANVIA LA CADENA!"

Es dividirà la classe en grups de 4/5 estudiants, i se'ls entregará per a la lectura el fragment de còmic proposat (**Annex 1**). Es repartirà a cada estudiant una còpia del mapamundi amb grandària foli perquè realitzen la l'activitat següent de manera individual:

Tots els productes fins a arribar a les teues mans recorren un camí fins a la seua compra final: matèria primera, producció, distribució i venda. Trieu una de les coses que porteu posada i esbrineu-ne l'origen. D'on ve? Com es produeix? Quina matèria primera s'ha utilitzat? Com arriba a les nostres mans? On l'heu comprada? Per què l'heu comprada? Dissenyeu el camí que segueixen les peces que heu triat, tracteu de ser creatius en el format triat. Analitzeu els elements de la cadena de consum que heu dissenyat, els problemes que pateix el planeta en cadascun de les baules: esgotament de recursos, deterioració de terres, treball esclau, contaminació, excés de residus, consumisme...

Posteriorment es visionarà:

“El Surco del Comercio Justo” <https://www.youtube.com/watch?v=U2JIrrspnA>

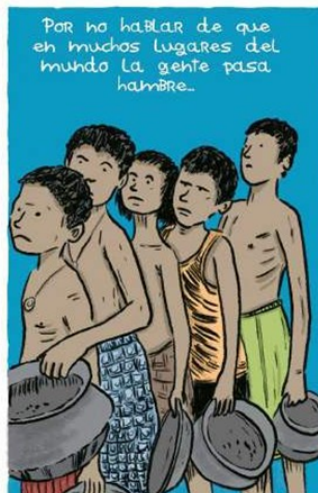
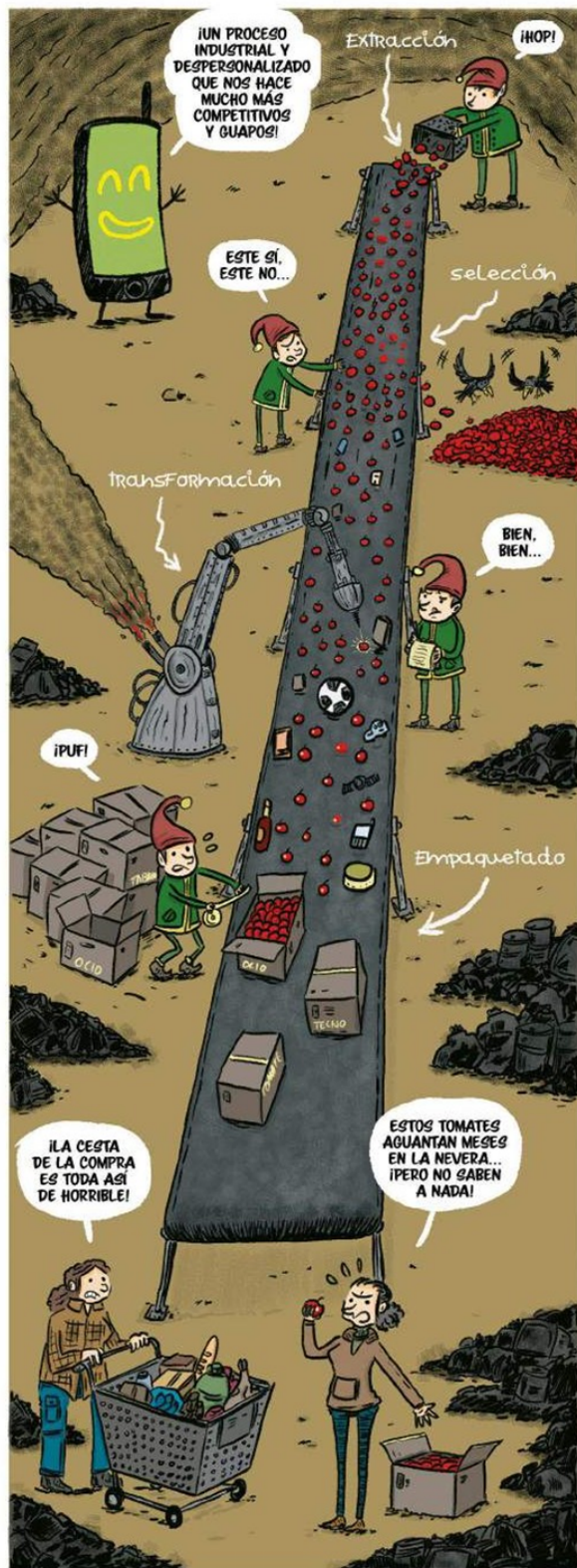
Resultats

Es posaran en comú alguns dels treballs, sistematitzant en la pissarra les idees principals, i es proposarà un debat entorn de les qüestions següents:

- **Tots els productes que consumim porten associada una cadena de producció. És sempre sostenible? Podríem canviar els factors que intervenen en cada baula de la cadena? Com? Què es podria canviar per a trencar la cadena?**
- **Quines accions podem dur a terme en el nostre entorn més pròxim?**

ANNEX 1: FRAGMENT DEL CÒMIC "EL DESAFIAMENT DELS ODS EN SECUNDÀRIA"

CONÉIXER

Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes: els patrons climàtics estan canviant, els nivells de la mar estan augmentant, els esdeveniments climàtics són cada vegada més extrems i les emissions del gas d'efecte hivernacle estan ara en els nivells més alts de la història. Si no actuem, la temperatura mitjana de la superfície del món podria augmentar uns 3 graus centígrads aquest segle. Les persones més pobres i vulnerables seran les més perjudicades.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Entre 1880 i 2012 la temperatura mitjana mundial va augmentar 0,85 graus centígrads. Els oceans s'han calfat, la quantitat de neu i de gel ha disminuït i ha pujat el nivell de la mar.
- Entre 1901 i 2010 el nivell mitjà de la mar va augmentar 19 cm, perquè els oceans es van expandir a causa de l'escalfament i el desglaç.
- Donada l'actual concentració i les contínues emissions de gasos d'efecte hivernacle, és probable que a la fi de segle l'increment de la temperatura mundial supere els 1,5 graus centígrads en comparació amb el període comprés entre 1850 i 1900.
- Els oceans del món continuaran calfant-se i continuarà el desglaç. Es preveu una elevació mitjana del nivell de la mar d'entre 24 i 30 cm per a 2065 i entre 40 i 63 cm per a 2100. La major part de les qüestions relacionades amb el canvi climàtic persistiran durant molts segles, a pesar que es frenen les emissions.

- Les emissions mundials de diòxid de carboni (CO₂) han augmentat quasi un 50% des de 1990.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals en tots els països.
- Incorporar mesures relatives al canvi climàtic en les polítiques, estratègies i plans nacionals.
- Millorar l'educació, la sensibilització i la capacitat humana i institucional respecte de la mitigació del canvi climàtic, l'adaptació, la reducció dels seus efectes i l'alerta primerenca.
- Complir el compromís dels països desenvolupats que són parts de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic d'aconseguir, per a l'any 2030, l'objectiu de mobilitzar conjuntament 100.000 milions de dòlars anuals procedents de totes les fonts a fi d'atendre les necessitats dels països en desenvolupament respecte de l'adopció de mesures concretes de mitigació i la transparència de la seua aplicació, i posar en ple funcionament el Fons Verd per al Clima i capitalitzar-lo al més prompte possible.
- Promoure la millora de la capacitat per a la planificació i gestió eficaces en relació amb el canvi climàtic als països menys avançats i els xicotets estats insulars en desenvolupament, i fer una insistència especial en les dones, els joves i les comunitats locals i marginades.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 13: acció pel clima, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació del clima mundial i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 13](#)

Dinàmica "I TU, QUÈ EN PENSES, DEL CANVI CLIMÀTIC?"

Es dividirà la classe en grups de 5-6 estudiants i es realitzarà una "curse de les idees" amb l'objectiu d'acostar-nos al concepte de canvi climàtic i a les idees prèvies que l'alumnat té sobre el tema. Per a la "curse de les idees", cada grup es col·locarà a un costat de la classe i a l'altre es trobarà una taula per grup i un foli amb la frase: I tu, què en penses, del canvi climàtic?

Amb un sol llapis per grup i per relleus, cada grup tindrà 5 minuts per a anar a la taula i escriure tantes idees com se'ls ocorreguen sobre què en pensen, que en saben, què en coneixen... del canvi climàtic. Passats els 5 minuts es realitzarà una posada en comú de les idees, es resoldran dubtes i s'aclariran els conceptes següents:

- El **canvi climàtic**: canvi de clima atribuït directament o indirectament a l'activitat humana que altera la composició de l'atmosfera mundial i que se suma a la variabilitat natural del clima observada durant períodes de temps

comparables. És el problema ambiental més important al qual s'enfronta la humanitat.

- “Els **gasos d'efecte hivernacle** (GEI) es produeixen de manera natural i són essencials per a la supervivència dels éssers humans i de milions d'altres éssers vius ja que, en impedir que part de la calor del sol es propague cap a l'espai, fan la Terra habitable. Un segle i mig d'industrialització, juntament amb la tala d'arbres i la utilització d'uns certs mètodes de cultiu, han incrementat les quantitats de gasos d'efecte hivernacle presents en l'atmosfera. A mesura que la població, les economies i el nivell de vida creixen, també ho fa el nivell acumulat d'emissions d'aquesta mena de gasos”.

Es demanarà que la meitat de la classe prenga nota de les causes i l'altra meitat de les conseqüències del canvi climàtic.

Per a afermar els conceptes previs:

Què podem fer contra el canvi climàtic?

<https://www.youtube.com/watch?v=AsQDBbi-bbA>

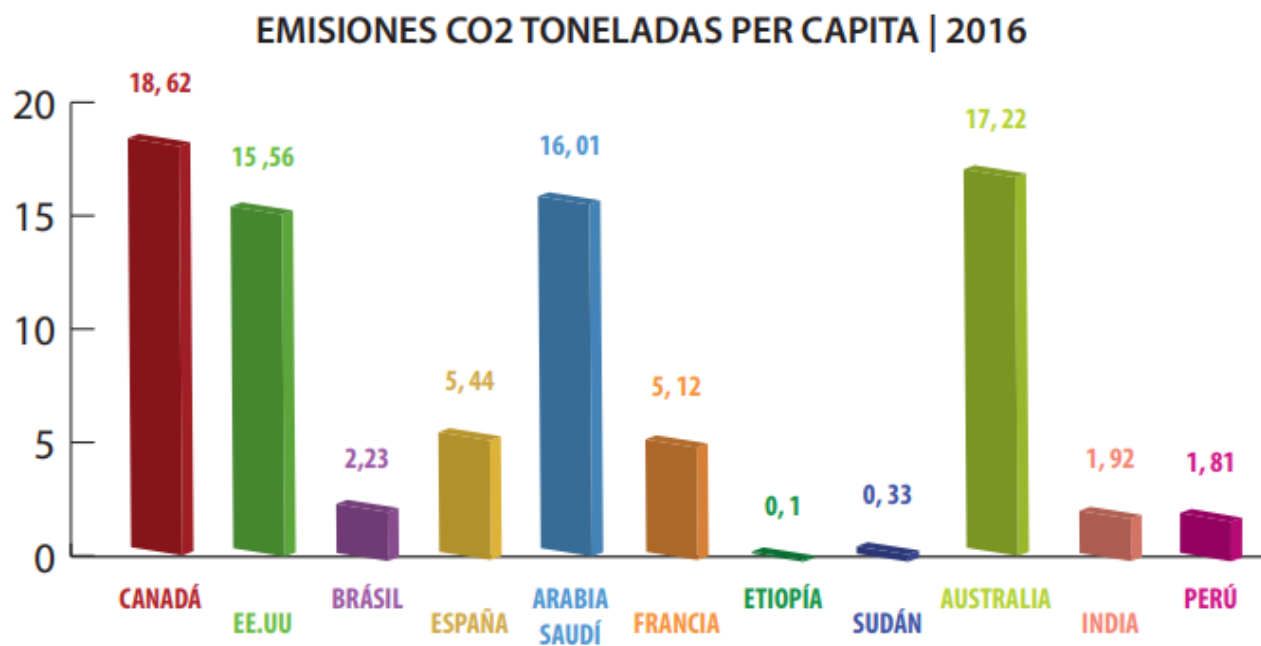
Resultats

Causes i conseqüències del canvi climàtic, es mostrarà una gràfica amb dades sobre emissions de CO₂ (Annex 1) i s'obrirà un debat entorn de les preguntes següents:

- **Tenen la mateixa responsabilitat tots els països en el canvi climàtic?**
- **Quin país i grup de països tenen major responsabilitat? I menys?**
- **Qui creus que ha d'actuar primer i prendre mesures sobre aquest tema? De quina manera?**
- **El fet que els països més pobres hagen contribuït fins ara poc en l'emissió de Gasos d'Efecte hivernacle els dona dret a emetre tot el que vulguen fins a, almenys, igualar les emissions dels països desenvolupats? Per què?**

- **Creus que hi ha la possibilitat de millorar la qualitat de vida dels països més pobres sense que les emissions de gasos d'efecte hivernacle aconseguisquen les xifres d'Amèrica del Nord o Europa? Com?**

ANNEX 1: GRÀFIC D'EMISSIONS DE CO2

Dades tretes de l'estudi detallat del diari *Expansión*:

<https://datosmacro.expansion.com/energia-y-medio-ambiente/emisiones-co2>

CONÉIXER

Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, les mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible: els oceans del món, la seua temperatura, composició química, corrents i vida són el motor dels sistemes globals que fan que la Terra siga un lloc habitable per als éssers humans. La forma en què gestionem aquest recurs vital és fonamental per a la humanitat i per a contrarestar els efectes del canvi climàtic.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- L'oceà cobreix tres quarts parts de la superfície de la Terra i representa el 99% de l'espai vital del planeta en volum.
- L'oceà conté quasi 200.000 espècies identificades, però les xifres reals poden ser milions.
- Fins a un 40% de l'oceà es veu molt afectat per la contaminació, les pesqueres esgotades, la pèrdua d'hàbitats costaners i altres activitats humanes.
- L'oceà absorbeix al voltant del 30% del diòxid de carboni produït pels humans, la qual cosa esmorteix els impactes de l'escalfament global.
- Més de 3.000 milions de persones depenen de la biodiversitat marina i costanera per al seu manteniment.
- A escala global, el valor de mercat dels recursos i indústries marines i costaneres s'estima en 3 mil milions de dòlars estatunidencs per any, al voltant del 5% del PIB mundial.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Previndre i reduir significativament la contaminació marina de tota mena, en particular la produïda per activitats realitzades en terra.
- Gestionar i protegir sosteniblement els ecosistemes marins i costaners per a evitar efectes adversos importants, fins i tot enfortir la seua resiliència, i adoptar mesures per a restaurar-los a fi de restablir la salut i la productivitat dels oceans.
- Minimitzar i abordar els efectes de l'acidificació dels oceans, fins i tot mitjançant una cooperació científica major a tots els nivells.
- Reglamentar eficaçment l'explotació pesquera i posar fi a la pesca excessiva, la pesca il·legal, no declarada i no reglamentada i les pràctiques pesqueres destructives, i aplicar plans de gestió amb fonament científic a fi de restablir les poblacions de peixos en el termini més breu possible, i almenys aconseguir nivells que puguin produir el màxim rendiment sostenible d'acord amb les seues característiques biològiques.

ACTUAR**TALLER****Teoria**

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 14: vida submarina, els seus propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació de les mars i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 14](#)

La història i la salut dels nostres rius, mars i oceans està profundament unida a la història de les comunitats humanes. Són una font vital d'aigua, casa d'animals i flora, un mitjà de transport... Les ciutats i els pobles cada vegada augmenten més la seua població amb el pas del temps i aquest creixement poblacional afecta la salut dels rius, mars i oceans. Les aigües residuals, el fem i les deixalles industrials són només alguns dels contaminants que troben en el seu camí. Com que tothom contribueix al problema, cadascú ha de ser també part de la solució.

Dinàmica "QUI VA CONTAMINAR LA MAR MEDITERRÀNEA?"

Cada estudiant tindrà un recipient que representarà cadascun dels personatges de la història que llegirem a continuació. La història té 14 personatges, per la qual cosa es pot assignar un pot per parella o preparar dos pots per cada personatge, d'aquesta manera cada participant tindrà el seu propi recipient.

Posteriorment, ompliu un recipient d'aigua i situeu-lo en un lloc de la classe on tot l'alumnat puga veure'l.

Comuniqueu a l'alumnat que es llegirà una història i que quan escolten el nom del seu personatge, han d'alçar-se i abocar el seu ingredient (**Annex 2**) en el recipient amb aigua situat al davant de la classe. **No hem revelar els noms dels ingredients.**

Llegiu la història "Qui va contaminar la Mar Mediterrània?" (**Annex 1**) en veu alta per a l'alumnat, poseu èmfasi en cadascun dels personatges, i feu una pausa després de cada pregunta per a permetre als estudiants un breu temps de reflexió.

Resultats

- **Quins efectes tenen els habitants sobre la mar?**
- **Podem pensar maneres mitjançant les quals els habitants podem millorar la salut de la mar?**
- Pensem en els materials que han contaminat la mar. **Podem fer alguna cosa per a previndre que aquests materials no arriben a la mar?** Les respostes seran àmplies i poden incloure la reducció del consum de menjar per a portar, muntar amb bici i caminar abans de prendre el bus o agafar el cotxe, buscar sempre una paperera abans de tirar fem al sòl, etc.
- Molts dels materials que han contaminat la mar són resultat d'accions individuals. **És aqueixa persona l'única afectada per la seua decisió? Fins a on i a qui impacta la seua acció?**

Finalment, desafieu els i les aprenents a netejar el recipient d'aigua, podeu proporcionar-los coladors, guants, culleres, etc.

ANNEX 1: QUI VA CONTAMINAR LA MAR MEDITERRÀNIA?

Durant molts milers d'anys les persones han viscut en les ribes i prop de la Mar Mediterrània. Caçaven als boscos, collien aliments dels aiguamolls i pescaven. Imagina't que el recipient d'aigua que tens davant va ser agafat de la Mar Mediterrània per un valencià fa uns 500 anys.

- Què et sembla l'aigua?
- Creus que podries beure aquesta aigua? Podries nadar-hi? Et menjaries el peix que es pesca en aquesta aigua?

Un dels primers exploradors que va visitar la mar va portar un diari dels seus descobriments. Va escriure sobre els llogarets dels valencians que vivien al voltant, els rius que hi arribaven i els peixos i les plantes diverses que hi vivien. Prompte, nous habitants van començar a arribar, van trobar terres fèrtils, boscos plens de vida silvestre i una mar que proporcionava abundant menjar i aigua. Era un entorn excepcional per a la colonització i els nous habitants van prosperar.

- Com creus que els nous habitants van usar la mar? (Les respostes poden incloure: banyar-se, menjar, beure i cuinar amb aigua, transport, etc.)
- Usem les nostres mars de la mateixa manera hui? Quines són les similituds i diferències en la forma en què usem la mar?

Però la mar ha canviat molt des que es va explorar per primera vegada.

Aquesta és la història dels canvis:

Cada vegada que escolteu el nom que teniu imprés al pot, us acosteu al recipient comú (és a dir, la mar) i aboqueu el producte que teniu.

Van passar els anys i tempestes ocasionals van xopar la zona. Els forts vents assotaven els **ARBRES (1)** i llançaven les fulles a l'aigua.

A poc a poc, la ciutat de (*qualsevol poble costaner) va créixer en les ribes de la mar Mediterrània. La **CONSTRUCCIÓ (2)** d'edificis i cases van netejar aiguamolls i boscos per a construir cases i negocis. Les pluges van arrossegar el sòl dels llocs de construcció cap a la mar.

- Nadaries en aquesta mar? És segura per a la vida silvestre?

Al principi, la ciutat era xicoteta. Aigües amunt, amb l'**AGRICULTURA (3)** es van plantar cultius per a alimentar la població creixent de la ciutat. Alguns d'aquests cultius van créixer pròxims a terres agrícoles davant de la mar i els fertilitzants es van filtrar de la terra a l'interior de la mar. La **RAMADERIA (4)** amb l'explotació de porcs i altres animals als corrals i a mesura que l'aigua de pluja drenava del corral portava el fem a un xicotet rierol darrere de la granja que desembocava al Mediterrani.

- Beuries l'aigua d'aquest rierol? És segura per a la vida silvestre? Menjaries els seus peixos?

A mesura que la ciutat va créixer, més i més persones van començar a mudar-se al camp pròxim. Aquestes cases rurals no estaven connectades al sistema de clavegueram de la ciutat. L'aigua residual d'aquestes cases fluïa per les fosses sèptiques davall del sòl. Un **PROPIETARI O PROPIETÀRIA (5)** no va mantindre el tanc sèptic en bones condicions i així les aigües residuals mal tractades es van filtrar a la mar.

Per a satisfer les necessitats d'electricitat de la ciutat, el funcionariat de l'àrea va decidir que necessitaven generar més energia. Més amunt es va cavar una **MINA DE CARBÓ (6)**. L'aigua de pluja s'escorria cap al pou de la mina i xopava les piles de deixalles de la mineria. Això va fer que l'aigua de pluja es tornara àcida, alguna cosa així com un vinagre fort. Després, l'aigua àcida va degotar i va tornar a eixir a la mar.

Per a cremar el carbó i produir energia, es va construir una **CENTRAL ELÈCTRICA (7)** en una de les ribes de la mar Mediterrània. Els gasos que eixien de les ximeneres es combinaven amb la humitat de l'aire per a formar àcids i la contaminació tornava a la terra com a pluja àcida.

- Beurries aquesta aigua ara? Com podríem determinar si aquesta aigua és segura per a la vida silvestre?

El poble s'ha convertit en una àrea metropolitana, la congestió del trànsit és un gran problema per als **PILOTS (8)** que condueixen els automòbils cap al treball i des del treball. Els gasos de fuita de l'automòbil (igual que els fums de la planta d'energia) causen pluja àcida. Si un automòbil no es manté en bon estat, també pot vessar oli o altres líquids, que seran arrossegats pel paviment cap a la mar amb la pròxima pluja.

I respecte a l'oci? Com passen el seu temps els residents de la ciutat i als suburbis? En un barri els **JARDINERS I JARDINERES (9)** treballen als patis, molts usen herbicides i insecticides per a mantindre la gespa en bon estat. La pròxima pluja llavarà aquests verins en un xicotet rierol pròxim que desembocarà a la mar.

A prop un xiquet **LLAVA EL COTXE (10)**, l'aigua sabonosa es precipita cap el desguàs i el desguàs desemboca a la mar. El greix i la brutícia en un automòbil poden contindre asfalt de les carreteres, partícules de cautxú dels pneumàtics, metalls tòxics i òxid. Si el xiquet haguera anat a un túnel de rentada local, l'aigua hauria sigut tractada abans que tornara a la mar.

Al costat hi ha una família netejant el seu garatge. Troben una llanda vella i oxidada amb una etiqueta d'una calavera i una creu. Aquest **LÍQUID MISTERIÓS (11)** sembla perillós i volen desfer-se'n abans que algú es faça mal. Decideixen abocar-ho pel desguàs al costat de la vorera. El líquid misteriós està fora de la vista, però es dirigeix cap a la mar.

En dies agradables molta gent s'acosta a la platja. Un grup d'amics ha estés mantes a l'arena per a una **FESTA EN LA RIBA (12)**, altres famílies es diverteixen i fan **PÍCNICS (13)** amb les mantes i cistelles sobre l'arena. Algunes d'aquestes persones han deixat fem a la riba. Cau la nit i totes aquestes persones tornen a casa, el vent arrossega el fem fins a la mar. Més amunt es troba una **PERSONA**

PESCANT (14). La persona enganxa el seu ham en una roca i en lloc de desembolicar-lo trenca el fil de pesca de niló.

ANNEX 2: INGREDIENTS

Etiqueta del recipient/ Personatge	Ingredients per al recipient
Arbres (1)	Fulles seques
Construcció (2)	Sòl (sec, argilenc, ciment)
Agricultura (3)	Bicarbonat sòdic
Ramaderia (4)	Aigua + una cullerada de café instantani
Propietaris (5)	Aigua + una cullerada de colorant alimentari
Mina de carbó (6)	Vinagre + una cullera d'arena
Central elèctrica (7)	Aigua + abrillantador de rentavaixella
Pilots (8)	Oli
Jardineria (9)	Bicarbonat Sòdic
Llavant el cotxe (10)	Aigua + una gota de rentavaixella
Líquid misteriós (11)	Aigua + una cullera de colorant alimentari
Festa en la riba (12)	Fem /embolcall de plàstics de dolços, llandes
Pícnics (13)	Fem /embolcall de plàstics de dolços, llandes
Persona pescant (14)	Seda de pescar (fil dental)

Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació del sòl i aturar la pèrdua de la biodiversitat: la vida humana depén de la terra tant com de l'oceà per al seu manteniment i subsistència. La flora proveeix el 80% de l'alimentació humana i l'agricultura representa un recurs econòmic i un mitjà de desenvolupament important. Al seu torn, els boscos cobreixen el 30% de la superfície terrestre, proveeixen d'hàbitats crucials a milions d'espècies i són font important d'aire net i d'aigua. A més, són fonamentals per a combatre el canvi climàtic.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Al voltant de 1.600 milions de persones depenen dels boscos per al seu manteniment, inclosos 70 milions de persones indígenes.
- Els boscos alberguen més del 80% de totes les espècies terrestres d'animals i plantes.
- Entre 2010 i 2015, el món va perdre 3,3 milions d'hectàrees d'àrees forestals. Les zones rurals pobres depenen dels recursos comuns i es veuen especialment afectades pel seu esgotament.
- La caça furtiva i el tràfic il·lícits de vida silvestre continuen frustrant els esforços per a la conservació. Quasi 7.000 espècies d'animals i plantes van ser denunciades com a part del comerç il·legal a 120 països.
- De les 8.300 races d'animals conegudes, el 8% s'ha extingit i el 22% està en perill d'extinció.
- De les més de 80.000 espècies d'arbres, menys de l'1 per cent s'han estudiat per al seu ús possible.
- Més del 80 per cent de la dieta humana està composta per les plantes. Només tres cultius de cereals (arròs, dacsa i blat) proporcionen el 60% de la ingesta

energètica.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Vetlar per la conservació, el restabliment i l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres i els ecosistemes interiors d'aigua dolça i els serveis que proporcionen, en particular els boscos, els aiguamolls, les muntanyes i les zones àrides, d'acord amb les obligacions concretes en virtut d'acords internacionals.
- Lluitar contra la desertificació, rehabilitar les terres i els sòls degradats, fins i tot les terres afectades per la desertificació, la sequera i les inundacions i procurar aconseguir un món amb una degradació neutra del sòl.
- Adoptar mesures urgents i significatives per a reduir la degradació dels hàbitats naturals, detindre la pèrdua de la diversitat biològica i protegir les espècies amenaçades i evitar-ne l'extinció.
- Promoure la participació justa i equitativa en els beneficis que es deriven de la utilització dels recursos genètics i promoure l'accés adequat a aquests recursos, com s'ha convingut internacionalment.
- Adoptar mesures urgents per a posar fi a la caça furtiva i el trànsit d'espècies protegides de flora i fauna i abordar la demanda i l'oferta il·legals de productes silvestres.

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 15: vida d'ecosistemes terrestres, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació de la biodiversitat, els boscos, les aigües continentals, la fauna i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 15](#)

El concepte de "Petjada ecològica" és com una unitat de mesura dels diferents estils de vida. "La Petjada Ecològica és una eina de comptabilitat de recursos que mesura la quantitat de naturalesa que tenim, quanta n'usem i qui usa el què. Com si fora un extracte bancari, la petjada pot determinar si vivim d'acord amb el nostre pressupost ecològic o si consumim recursos naturals a una velocitat superior a la que el planeta els pot renovar".

Dinàmica "QUINA PETJADA ECOLÒGICA DEIXEM AL MÓN?"

Es presentarà la definició següent de sostenibilitat i es demanarà als i a les estudiants que conversen en parelles sobre què creuen que significa abans de demanar algunes opinions:

"El desenvolupament sostenible és el conjunt d'accions que satisfan les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions següents de satisfer les seues pròpies necessitats".

S'iniciarà un debat col·lectiu entorn de les qüestions següents:

Creus que LA TEUA vida és sostenible? Com pots saber si la teua vida és sostenible? Com podem comparar estils de vida? Com compararies el teu estil de vida al d'un estudiant d'un altre país?

En l'activitat següent l'alumnat calcularà la seua petjada ecològica i veurà com l'estil de vida personal impacta en el nostre ecosistema. Per a cada pregunta,

cada participant ha de pensar en si mateix per a saber quina resposta donar en el Qüestionari de la Petjada ecològica (**Annex 1**).

El *Qüestionari de la Petjada Ecològica* estima la superfície de la terra i la mar necessaris per a produir aliments, béns, serveis, habitatge i energia i assimilar els residus. La petjada ecològica s'expressa en "hectàrees globals", que són unitats estandarditzades que tenen en compte les diferències en la productivitat biològica dels ecosistemes afectats per diverses activitats de consum.

En un espai ampli (es poden donar fins a 70 passos), tota la classe se situarà dempeus en una filera horitzontal. Tothom rep una còpia del qüestionari (Annex 1). Després de la lectura de cada punt del qüestionari, les i els estudiants han de fer un o més passos cap avant d'acord amb la resposta que donen i han de marcar també la seua resposta en el qüestionari.

Resultats

Després d'haver llegit totes les preguntes, es reuneix el grup en un cercle i es dona el temps suficient perquè facen el càlcul de les respostes. S'obri un espai de debat entorn de les qüestions següents:

- **Com us sentiu en avançar sempre o en quedar-vos arrere?**
- **Quins comportaments podeu canviar i quins no? Per què?**
- **Estalviar energia, és una elecció de vida o una necessitat?**
- **A què estaries disposat a renunciar?**
- **On hauríem d'estar al final?**

ANNEX 1: QÜESTIONARI DE LA PETJADA ECOLÒGICA

QÜESTIONARI DE LA PETJADA ECOLÒGICA		
LLAR	PASSOS	PUNTS
Quantes persones viuen a ta casa?		
1	3	30
2	2,5	25
3	2	20
4	1,5	15
5 o més	1	10
Com es calfa ta casa?		
Gas natural	3	30
Electricitat	4	40
Energia renovable (solar, eòlica)	0	0
En quina mena de llar vius?		
Pis	2	20
Casa	4	40
Quantes aixetes individuals i lavabos hi ha a ta casa?		
Menys de 3	0,5	5
3-5	1	10
6-8	1,5	15
8-10	2	20
Més de 10	2,5	25
Quantes vegades a la setmana menges carn o peix?		
0	0	0
1-3	1	10
4-6	2	20

7-10	3,5	35
Més de 10	5	50
Quantes vegades a la setmana consumeixes menjar preparat amb ingredients frescos (que no siga congelat, ni pizza, etc)		
Menys de 10	2,5	25
10-14	2	20
15-18	1,5	15
Més de 18	1	10
En comprar els aliments, la teua família prefereix la producció local?		
Sí	2,5	25
No	12,5	251
A Vegades	5	50
Molt poc	10	100
No ho sé	7,5	75
Si tu o la teua família usa un cotxe, de quin tipus és?		
Moto	1,5	15
Xicotet i compacte	3,5	35
Mitjà	6	60
Gran	7,5	75
Esportiu, 4x4 o un monovolum	10	100
Camió o furgoneta	13	130
Com arribes al centre educatiu?		
Cotxe	5	50
Transport públic	2,5	25

Autobús escolar	2	20
Caminant, bicicleta, patins o monopatins	0	0
On vas ser de vacances l'any passat?		
Ens quedem a casa	0	0
A un lloc de la nostra província	1	10
A un lloc fora de la nostra província	3	30
Europa	4	40
Un altre continent	7	70
Quants viatges de cap de setmana feu amb cotxe durant l'estiu?		
0	0	0
1-3	1	10
4-6	2	20
7-9	3	30
Més de 9	4	40
Quantes compres grans (TV, ordinadors, rentaplats...) s'han fet a ta casa durant un any?		
0	0	0
1-3	1,5	15
4-6	3	30
Més de 6	4,5	45
Has comprat algun producte de baix consum energètic l'any passat en lloc d'algun no-eficient? (Per exemple: bombetes, frigorífics, etc)		
Sí	0	0
No	2,5	25
En la teua llar tracteu de reduir la quantitat de residus generats a la casa? (compres d'aliments a granel, utilitzeu recipients reutilitzables per a l'emmagatzematge ...)		
Sempre	0	0
A vegades	1	10
Quasi mai	2	20

Mai	3	30
Feu fertilitzants casolans (compostos)?		
Sempre	0	0
A vegades	1	10
Quasi mai	1,5	15
Mai	2	20
A ta casa es reciclen botelles, papers, etc.?		
Sempre	0	0
A vegades	1	10
Quasi mai	1,5	15
Mai	2	20
Quantes bosses de fem utilitzes a la setmana?		
0	0	0
0,5	0,5	5
1	1	10
2	2	20
Més de 2	3	30

Obtingues el total de la puntuació sumant els valors de les preguntes anteriors. Per a una estimació de la teua petjada ecològica basada en aquestes preguntes, utilitza aquestes indicacions:

- Si la puntuació és inferior a 150, la teua petjada ecològica és menor de 4 hectàrees.
- Si la puntuació és de 150 a 350, la teua petjada ecològica és de 4,0 hectàrees i 6,0 hectàrees.
- Si la puntuació és de 350 a 550, la teua petjada ecològica és de 6,0 hectàrees i 7,8 hectàrees (al voltant de la mitjana per als països del nord).
- Si la puntuació és de 550-750, la teua petjada ecològica és d'entre 7,8 i 10 hectàrees.
- Si la puntuació és superior a 750, la teua petjada ecològica és superior a 10 hectàrees.

En la terra hi ha disponibles només 2,1 hectàrees per persona. La mitjana al Regne Unit i el Canadà és de 6 hectàrees, a Àustria, 5, 3, a Nicaragua i a Sri Lanka 1.

CONÉIXER

16 PAU, JUSTÍCIA
I INSTITUCIONS
SÒLIDES

Promoure societats pacífiques i inclusives per tal d'aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells:

sense pau, estabilitat, drets humans i governabilitat efectiva basada en l'estat de dret, no és possible aconseguir el desenvolupament sostenible. Vivim en un món cada vegada més dividit. Algunes regions gaudeixen de nivells permanents de pau, seguretat i prosperitat, mentre que unes altres cauen en cicles aparentment eterns de conflicte i violència. De cap manera es tracta d'una cosa inevitable i per tant s'ha d'abordar.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Cap a finals de 2017, 68,5 milions de persones van ser forçosament desplaçades com a resultat de la persecució, el conflicte, la violència o les violacions dels drets humans.
- Hi ha almenys 10 milions de persones apàtrides a tot el món a les quals s'ha negat la nacionalitat i els drets que això comporta.
- La corrupció, el suborn, el robatori i l'evasió impositiva costen als països en desenvolupament 1,26 bilions de dòlars estatunidencs a l'any.
- 49 països no tenen de lleis que protegissen les dones de la violència domèstica.
- En 46 països les dones tenen ara més del 30% dels escons en almenys una cambra del parlament nacional.
- 1.000 milions de persones són legalment "invisibles" perquè no poden

demostrar qui són. S'estima que 625 milions de naixements de xiquets i xiquetes menors de 14 anys no s'han registrat mai.

ENTENDRE

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Reduir significativament totes les formes de violència i les taxes corresponents de mortalitat a tot el món.
- Posar fi al maltractament, l'explotació, la tracta i totes les formes de violència i tortura infantils.
- Promoure l'estat de dret en els plans nacional i internacional i garantir la igualtat d'accés a la justícia per a tothom.
- Reduir significativament els corrents financers i d'armes il·lícites, enfortir la recuperació i devolució dels actius robats i lluitar contra totes les formes de delinqüència organitzada.
- Reduir considerablement la corrupció i el suborn en totes les seues formes.
- Crear a tots els àmbits institucions eficaces i transparents que rendisquen comptes.
- Garantir l'adopció en tots els camps de decisions inclusives, participatives i representatives que responguen a les necessitats.
- Ampliar i enfortir la participació dels països en desenvolupament en les institucions de governança mundial.

ACTUAR

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 16: pau, justícia i institucions sòlides, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació de la pau i la justícia a escala global i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 16](#)

Dinàmica "BARÒMETRE DE VALORS"

Aquesta activitat pot realitzar-se a l'aula o al pati, per a això es farà amb cinta aïllant o amb guix una línia al centre on se situaran els i les participants. A l'esquerra, es col·locarà una línia paral·lela que significarà estar d'acord amb l'enunciat i més a l'esquerra una altra línia que significarà estar molt d'acord amb l'enunciat. Així mateix, a la dreta de la línia central es col·locaran o pintaran unes altres dues línies que significaran estar en desacord amb l'enunciat i la més llunyana estar molt en desacord. Els i les participants se situen en la línia central i l'educador/a dirà una sèrie de frases (**Annex 1**) i l'alumnat es posicionarà en les línies de "d'acord", "molt d'acord", "en desacord" o "molt en desacord".

A continuació, es passa una pilota o un altre objecte a una persona situada en la posició minoritària perquè argumente la seua posició en veu alta. La pilota, que té la funció de fer de micròfon, se la passen entre els i les participants per a escoltar algunes opinions de les dues postures. Després d'escoltar unes quantes opinions,

es pregunta si algú vol matisar la seua posició i moure's. Les i els alumnes tornen al centre i es llig una altra frase.

Resultats

Es compartiran les reflexions espontànies de l'alumnat, les idees i els suggeriments sorgits després de completar l'activitat.

ANNEX 1: FRASES "BARÒMETRE DE VALORS"

- S'han d'evitar els conflictes
- No hi ha conflicte sense violència
- Tots els conflictes són dolents
- De tot conflicte s'aprén
- Tinc eines per a afrontar els conflictes
- Els conflictes sempre els provoquen les mateixes persones
- En una quadrilla tolerant mai sorgeixen conflictes
- El conflicte és una palanca de transformació social
- En tota relació humana hi ha conflicte

17 ALIANÇA PELS OBJECTIUS

Enfortir els mitjans per a implementar i revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible: un programa reeixit de desenvolupament sostenible requereix aliances entre els governs, el sector privat i la societat civil. Aquestes aliances inclusives construïdes sobre principis i valors, una visió compartida, i metes compartides, que col·loquen la gent i el planeta al centre, són necessàries a escala global, regional, nacional i local.

XIFRES A TENIR EN COMPTE

- Segons la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD), aconseguir els ODS requerirà una inversió anual entre 5 i 7 bilions de dòlars estatunidencs.
- L'assistència oficial per al desenvolupament va arribar a 147.200 milions de dòlars estatunidencs en el 2017.
- En el 2017, les remeses internacionals van totalitzar 613.000 milions de dòlars estatunidencs, dels quals el 76% es va enviar a països en desenvolupament.
- En el 2016, sis països van aconseguir l'objectiu internacional de mantindre l'assistència oficial per al desenvolupament en el 0,7 % (o per damunt del 0,7%) de l'ingrés nacional brut.
- Les inversions sostenibles i responsables representen fonts de capital d'alt potencial per als ODS. Al 2016, es van invertir 18,2 bilions de dòlars estatunidencs en aquesta classe d'actius.
- El mercat de bons per als negocis sostenibles creix cada dia. En el 2018, els bons verds globals van aconseguir els 155.500 milions de dòlars estatunidencs, un 78% més que l'any anterior.

FITES A ASSOLIR EL 2030

- Enfortir la mobilització de recursos interns, fins i tot mitjançant la prestació de suport internacional als països en desenvolupament, amb la finalitat de millorar la capacitat nacional per a recaptar ingressos fiscals i d'una altra índole.
- Vetlar perquè els països desenvolupats complisquen plenament els seus compromisos en relació amb l'assistència oficial per al desenvolupament, inclòs el compromís de nombrosos països desenvolupats d'aconseguir l'objectiu de destinar el 0,7% de l'ingrés nacional brut a l'assistència oficial per al desenvolupament dels països en desenvolupament.
- Ajudar els països en desenvolupament a aconseguir la sostenibilitat del deute a llarg termini amb polítiques coordinades orientades a fomentar el finançament, l'alleujament i la reestructuració del deute, segons siga procedent, i fer front al deute extern dels països pobres molt endeutats a fi de reduir l'endeutament excessiu.
- Millorar la cooperació regional i internacional Nord-Sud, Sud-Sud i triangular en matèria de ciència, tecnologia i innovació i l'accés a aquestes, i augmentar l'intercanvi de coneixements en condicions mútuament convingudes, fins i tot millorant la coordinació entre els mecanismes existents, en particular en l'àmbit de les Nacions Unides, i mitjançant un mecanisme mundial de facilitació de la tecnologia.

TALLER

Teoria

S'inicia amb una xarrada sobre l'ODS 17: aliança pels objectius, els propòsits per a l'any 2030, les xifres que ens expliquen la situació del món en matèria de cooperació i les fites que busca aconseguir.

Vídeo [ODS 17](#)

Dinàmica "LA TORRE D'ESPAGUETIS"

Es crearan equips d'entre 3 i 5 estudiants amb l'objectiu que en un temps determinat realitzen una torre d'espaguetis seguint les instruccions següents:

1. Construir l'estructura més alta i estable.
2. El núvol de llepolia ha de col·locar-se en la punta més alta de l'estructura.
3. No és obligatori utilitzar tot el material (**Annex 1**). No importa si sobra material, l'equip pot usar només el que necessita.
4. Es permet trencar els espaguetis, la cinta i el fil per a formar l'estructura.
5. El repte dura 18 minuts. Cap membre de l'equip ha d'estar sostenint l'estructura quan finalitzi el temps.

Es dona inici a l'activitat, totes les persones de l'equip hauran de participar i implicar-se per a aconseguir construir l'estructura sòlida més alta. Transcorreguts els 18 minuts del repte, es posaran en comú els treballs, es comprovarà que les estructures s'aguanten i es mesuraran.

Resultats

Una o un representant de cada grup compartirà amb la resta dels equips com han creat l'estructura i el procés que han seguit. Algunes preguntes per a la reflexió:

- **Heu treballat en equip? Hi ha hagut moments de crisi? Com les heu superades? Com us heu posat d'acord?**
- **El resultat és satisfactori? Què hi heu après?**

ANNEX 1: MATERIALS

Cada grup ha de comptar amb el següent material:

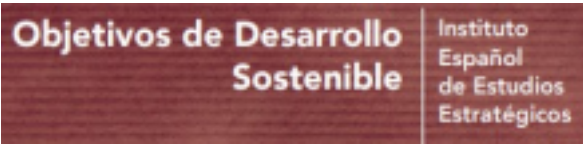
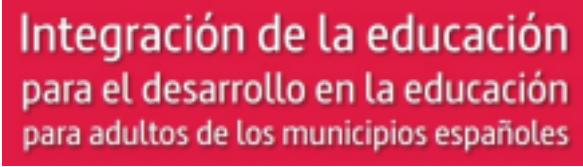
- 20 espaguetis
- 1 metre de cinta adhesiva
- 1 metre de corda
- 1 núvol de llepolia o similar

Ressenyes de la bibliografia dels recursos dels Objectius de desenvolupament sostenible

BIBLIOGRAFIA I RESSENYES DELS ODS

1. Objectius i metes de desenvolupament sostenible <i>ONU</i> <i>Objetivos de desarrollo sostenible, 2015</i>	
• La pàgina principal ofereix informació de campanyes en marxa (canvi climàtic, gènere i oceans), aliances, difusió en les xarxes socials. • Hi ha un apartat interessant per descarregar tots els logos i icones en formats múltiples. • Cada ODS, a banda d'una explicació breu (visual i actualitzada amb les variables que aporta la situació produïda per la COVID-19), té notícies relacionades, vídeos i enllaços (a l'UNESCO, Banc Mundial, FMI, etc.). • En l'apartat "Què puc fer?", en la guia dels <i>malfaeners</i>, es proposen coses concretes i possibles de realitzar en l'àmbit individual. Treballa amb la idea del pensament global i l'actuació local. Anima a prendre decisions de manera individual alhora que aporta a l'alumnat la sensació de poder, que la seua actuació individual importa i té molta més influència de la que en principi es podria pensar. • Es podria proposar signar un compromís de les accions que cada alumne o alumna pensa que pot aplicar en la seua vida diària. També es podria seguir una agenda durant el curs en el qual s'anoten cadascuna de les accions que es prenen. Cadascuna de les accions es podria relacionar amb l'ODS que més s'identifique. Un altre treball a realitzar a l'aula seria un intercanvi d'opinions per veure quines accions s'han pres més i quines no i poder donar un enfocament diferent a aquelles que no es prenen.	
2. Educació i ODS <i>Educació per als objectius de desenvolupament sostenible</i> <i>Els ODS mitjançant l'Aprenentatge Basat en Projectes</i>	
• Recurs íntegrament en línia que ofereix una panoràmica general sobre els 17 ODS, amb molts enllaços que remeten a cadascun. • Estructura senzilla organitzada en els apartats SAPS QUÈ, REPTE i WEBS per treballar dins i fora de l'aula, fins i tot e l'àmbit personal i familiar. - <i>Symboloo de recursos per a treballar l'ABP en el context dels ODS</i>	

3. Currículum d'ESO sostenible <u><i>Guía PRADO. Sostenibilizar el currículo de la Educación Secundaria. 2019</i></u>	
• Inclou enllaços i bibliografia per aprofundir-hi. • Tracta de manera general les metes i els indicadors d'assoliment de cada ODS i, després, els trasllada a l'educació, amb els objectius d'aprenentatge en cada ODS. • Tasques que s'haurien d'adaptar a l'FPA. • Indica en cada ODS amb quines assignatures d'ESO i batxillerat està més relacionat.	
4. El repte dels ODS en secundària <u><i>El desafío de los ODS en secundaria. Programa Docentes para el desarrollo. Tú formas parte del reto. Materiales didácticos del Proyecto, 2017</i></u>	
• Publicació adreçada a l'alumnat d'ESO que es divideix en dos blocs: còmic inicial de presentació i escalfament, en cinc seccions amb agrupaments temàtics (ODS 6-12-13-14-15 / ODS 1-2-3-4-5 / ODS 16 / ODS 7-8-9-10-11/ ODS 17), i materials didàctics, amb una introducció general dels ODS i activitats d'aula dels ODS d'un en un. • Activitats ben planificades: objectius, temporització, metodologia, treball per cada àmbits, recursos web i, a més a més, cadascun dels 17 ODS s'acompanya d'un repte per a l'alumnat. • Per a facilitar l'ús del material, s'ofereixen recursos en funció de dos àmbits, perquè el professorat encaixe la matèria en la qual considere que és més convenient: - Àmbit científicotecnològic - Àmbit sociolingüístic	
5. Ensenyar a través dels ODS <u><i>Los Objetivos de Desarrollo Sostenible. Manual Profesorado: Cómo enseñar a los alumnos: guías didácticas, talleres, recursos, 2020</i></u>	
• Tallers per cada ODS per a treballar en tutoria com a tasca introductòria. Podria anar en la Unitat 0. • Calendari Dia Mundial ODS. Pot fer-se servir per treballar els ODS, on cada data que commemora anualment l'Organització de Nacions Unides va relacionada amb un o diversos ODS.	

6. Colp d'ull als ODS <i>Objetivos de desarrollo sostenible, 2021</i>	
• Recorregut per tots els aspectes de l'Agenda 2030. • Plantejament teòric: assajos argumentatius sobre l'origen dels ODS, la perspectiva de gènere, la UE i els ODS, els tipus d'aliances com a infraestructures institucionals (els 10 factors clau de les aliances), el lideratge transformador i el respecte dels drets humans (encunyen el concepte "seguretat humana" com a sinònim de llibertat i dignitat). • Redacció molt recent que incorpora la perspectiva de treballar els ODS amb la variable de la COVID-19. • No presenta propostes pràctiques.	
7. Centre UNESCO de Catalunya <i>Educació per als Objectius de Desenvolupament Sostenible. Objectius d'aprenentatge, 2017</i>	
• Objectius d'aprenentatge de cada ODS. • Sugeriments de temes per a tractar en cada ODS. • Exemples de tasques en cada ODS.	
8. Itineraris educatius cap a una ciutadania global <i>Conocer, entender, actuar. Itinerarios educativos hacia una ciudadanía global. Versión para el docente, 2015</i>	
• Un material molt complet i fonamentat teòricament. • Abraça tots els objectius, però organitzats en 4 capítols. El primer sobre sostenibilitat ambiental i canvi climàtic, el segon sobre els drets humans, el tercer sobre l'enfocament de gènere (igualtat) i el quart sobre migracions, interculturalitat i ciutadania global. • En cada capítol s'inclouen els apartats següents: metodologia, dinàmiques (amb els objectius, temps de realització etc) i un epígraf anomenat "Profe: te puede interesar" que aporta informació i un motiu de reflexió extra per al professorat, que pot servir per a iniciar algun projecte.	
9. Accés a la justícia i ODS <i>Objetivos de desarrollo sostenible y derechos humanos: paz, justicia e instituciones sólidas, 2018</i>	

- Anàlisi de l'accés a la justícia i la necessitat d'aprofundir en aspectes com: l'accés a la informació, la participació ciutadana i sobretot en la presa d'accions efectives per part dels estats per garantir que l'accés a la justícia no es quede en una qüestió teòrica. ODS 16
- Propostes de millora de l'accés a la informació, participació i resolució de conflictes en la comunitat educativa; eines d'empoderament social davant de situacions injustes de tot tipus.

10. Economia social i ODS

[La Economía Social y los Objetivos de Desarrollo Sostenible](#), 2019

- És una revista amb notícies relacionades amb els ODS 1, ODS 8 i ODS 10

11. STEM i ODS

[Estudio de un caso de enseñanza de materias STEM a través del ecourbanismo apoyado por herramientas avanzadas de diseño, STEM en el horizonte 2030 de objetivos de desarrollo sostenible \(ODS\)](#), 2018

- Proposta d'un projecte de treball partint de l'ecourbanisme a partir d'aplicacions informàtiques.
- Evolució dels assentaments humans i canvis a les ciutats.
- Treballa els ODS 6, 7 i 11

12. Guies didàctiques ODS

[Guías didácticas Rubik](#). Iniciativa del Grupo de trabajo de Educación para el Desarrollo y Sensibilización de la Coordinadora Valenciana de ONGD (CVONGD)

- Recursos pedagògics per a l'educació d'una ciutadania global que construeix un món just, equitatiu i sostenible, on totes les persones tinguen igualtat d'oportunitats i es desenvolupen amb llibertat i pau.
- Hi ha varietat de recursos per a treballar tots els objectius mitjançant metodologies actives, innovadores i participatives amb les quals es pot realitzar un ensenyament i aprenentatge amb l'alumnat on es complementen els ODS entre si i es potencia la interdisciplinarietat i el pensament complex a fi d'aconseguir una ciutadania crítica i transformadora.

- El catàleg de recursos ofereix la possibilitat de realitzar el filtre en funció de la persona **Destinatària** (des de qualsevol nivell d'educació, professorat...), la **temàtica** que jo es vulga treballar (pobresa i desigualtat, alimentació i consum, salut, educació de qualitat, igualtat de gènere, canvi climàtic i sostenibilitat ambiental, pau, migracions, persones refugiades, interculturalitat), **els ODS** (podem seleccionar-ne un o diversos) i les **ONGD**.
- Si filtrem en els recursos disponibles com a destinatària l'educació de persones adultes es treballa fonamentalment la igualtat de gènere, l'educació de qualitat, l'alimentació i consum i pau, les migracions, les persones refugiades i la interculturalitat. Però podria realitzar-se l'adaptació d'uns altres amb la possibilitat d'incloure'ls en el nivell de GES I.

13. Unitat didàctica ODS

[Unidad didáctica: Objetivos de Desarrollo Sostenible en el aula. ¡Tú también eres parte!, 2020](#)

- Metodologia: treball col·lectiu i cooperatiu amb reflexió individual i col·lectiva.
- Una sessió per ODS (17) amb possibilitat d'ampliació mitjançant recursos i materials complementaris per al professorat i alumnat: vídeos, enllaços...
- Nivell 1r i 2n ESO.
- Per als àmbits o tutoria.

Propostes pràctiques:

- Visionat de vídeos
- Lectura d'articles
- Treballs de recerca
- Activitats de síntesis
- Dinàmiques de grup
- Treball de rols
- Reflexions en comú

14. Dones i ODS

[ONU Mujeres. Las mujeres y los ODS](#)

- Inclou informació, històries reals, vídeos i publicacions que il·lustren la importància que reverteix la igualtat de gènere en cada Objectiu de Desenvolupament Sostenible, així com la manera com influeixen en la vida real de les dones i nenes de tot el món. S'intenta respondre a com els 17 ODS impacten en la vida de xiquetes i dones arreu del món.
- Poden descarregar-se un paquet de materials per a les xarxes socials i també poden servir per a dinàmiques de classe en diferents llengües, entre altres en espanyol.
- La cançó que ofereix de presentació, "One Woman", promou els drets de les

dones i la igualtat de gènere. És motivadora, però en el nostre cas caldria adaptar-la (lingüísticament) a la nostra classe d'alfabetització. També apareix un repositori de material amb cartells que inclouen textos (en diversos idiomes) amb imatges molts suggerents que poden donar lloc al debat i al col·loqui de cada ODS.

- Ens sembla que, paral·lelament, ofereix un corpus variat de propostes pràctiques. Es podria tractar a l'aula la Llei d'igualtat retributiva presentada per la consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives que pretén pal·liar la bretxa salarial a les empreses entre hòmens i dones. Pensem que aquesta notícia podria ser tractada a l'aula per comentar un ODS com és el de la REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS (ODS 10)

15. Propostes d'activitats a l'aula

[*Guia didáctica. Conecta con los ODS*, 2019](#)

#ConectaConLosODS

- Activitats plantejades per a alumnat de secundària. Als annexos hi ha notícies i fitxes per a activitats que sí que poden ser útils.
- Podria ser perfecta com a unitat didàctica transversal de principi de curs, com si fóra la “Setmana de benvinguda” o l'avaluació 0 o inicial, ja que pràcticament toca competència i objectius de tots els mòduls de GES.

16. Vídeos del canal YouTube

[*The Global Goals*](#)

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

- Recursos de vídeos curts relacionats amb tots els ODS.

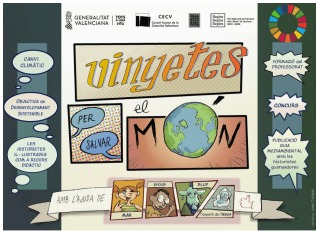
17. Recursos educatius per interactuar a l'escola

[*Interactuem.org*](#), web de la Fundació Pau i Solidaritat País Valencià

INTERACTUEM
a l'escola

- En l'apartat d'alumnat hi ha recursos de secundària organitzats per tipus de material o per temàtiques.
- En l'apartat de professorat hi ha propostes didàctiques per a treballar els recursos per a l'aula i per al centre.

18. Recursos educatius per a una educació transformadora InterRed, web educativa de l'equip InteRed	
• Dins dels recursos educatius hi ha propostes educatives per a secundària i batxillerat amb sessions molt detallades. • En l'apartat de jocs cooperatius hi ha diverses propostes de jocs educatius.	
19. «RETOS DE LA EDUCACIÓN ANTE LA AGENDA 2030». Los ODS entre el humanismo y la ecología. Autores: Lydia de tienda Palop. Francisco Arenas Dolz, Javier García Calandín, coords	
• L'enfocament dels ODS com un desenvolupament integralment humanista, entesos des d'una perspectiva ecològica. - La Declaració Universal dels Drets Humans i l'educació per al desenvolupament sostenible. - Educació per a la pau i per al desenvolupament d'una ciutadania activa. • Propostes pràctiques en la secció III. Els ODS de l'Agenda 2030 en la pràctica. S'agrupen en els cinc apartats següents: «1. Educació, mitjans digitals i cultura de la participació», «2. La innovació educativa en el marc de l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible», «3. Reptes i compromisos de l'antropologia davant els ODS de l'agenda 2030. Una experiència d'implementació de principis rectors», «4. Oportunitats per a l'educació en el desenvolupament sostenible: art i ecologia en la regió valenciana» i « 5. L'educació alimentària en els programes de seguretat alimentària». • Caldria adaptar a les programacions dels CFPA algunes de les propostes desenvolupades en l'apartat 3.	
20. La emergencia climática y la crisis de la biodiversidad son una cuestión feminista La emergencia climática y la crisis de la biodiversidad son una cuestión feminista - ES Greenpeace España	
• L'ONG Greenpeace parla de l'emergència climàtica relacionada amb les dones i es relaciona amb els ODS. • Reflexionar amb l'alumnat que la degradació del medi ambient i la subordinació i opressió de les dones tenen un mateix origen. I estudiar com tots els ODS estan relacionats amb la subordinació de les dones. • Els continguts són teòrics.	

21. Vinyetes per a salvar el món, CECV Vinyetes per a salvar el món	
	En l'apartat de RECURSOS tenim recursos innombrables distribuïts per temàtiques: aigua, infraestructures sostenibles, sobirania alimentària, moda sostenible, els oceans, residus, consumisme, contaminació lumínica, acústica i atmosfèrica, energies renovables, canvi climàtic, economia circular, acció social/participació, biodiversitat, ecofeminisme, agricultura, ramaderia i medi rural, prevenció d'incendis i mobilitat.
22. Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV) Recursos didàctics	
	- El CEACV planteja el projecte educatiu per a donar resposta als objectius de: - Educar en els valors de la sostenibilitat, la solidaritat, la responsabilitat, l'equitat i la justícia social. - Divulgar la informació ambiental. - Fomentar la participació en activitats de col·laboració i voluntariat relacionades amb el medi ambient. - Oferir recursos i serveis per a l'educació ambiental. - Fomentar el CEACV com a centre de divulgació dels valors de la Marjal dels Moros (zona inclosa en el Catàleg de Zones Humides i en la Xarxa Natura 2000) i conscienciació ambiental per a la seua conservació. - Establir marcs de col·laboració amb altres institucions i organitzacions per a treballar en favor de la sostenibilitat. - Millorar la capacitat tècnica dels professionals del sector ambiental. - Establir un sistema de millora contínua en la qualitat de les instal·lacions i serveis, per constituir-se com a centre de referència per a l'educació ambiental valenciana. - Complementar el currículum escolar amb accions en el medi natural i en contextos externs al centre escolar.
23. NO ARRACONEM LA PAU Mobilització pels Drets Humans i els Objectius de Desenvolupament Sostenible a les aules valencianes Dinámicas para trabajar los Derechos Humanos a través de los Objetivos de Desarrollo Sostenible	comité nacional

- Construcció d'una ciutadania global que es mobilitze i pose en valor la defensa dels Drets Humans, incorporar els ODS en la quotidianitat de les aules per a avançar cap a un desenvolupament sostenible, just i equitatiu.
- 20 dinàmiques per a alumnat de l'ESO per a la reflexió i aprenentatge dels ODS i els Drets Humans. Unitat 0.

24. Unitats didàctiques al voltant del terrorisme

<http://www.interior.gob.es/web/servicios-al-ciudadano/ayudas-y-subvenciones/a-victimas-de-actos-terroristas/proyecto-educativo-memoria-y-prevencion-del-terrorismo/unidades-didacticas-en-castellano>

- Unitats didàctiques per a treballar l'ODS 16 de Pau, Justícia i Institucions sòlides.
- Són unitats amb molts recursos audiovisuals i propostes d'activitats.